

BIJSTANDSVERDEEL- MODEL 2026

TECHNISCH ACHTERGRONDDOCUMENT SCHATTINGSFASE

NOTITIE

seo • economisch onderzoek



atlas research

AUTEURS

WOUTER VERMEULEN, JOERI ATHMER, TIM SCHWARTZ, BENJAMIN VAN CASTEREN, MENNO POMP (SEO ECONOMISCH ONDERZOEK), MARTEN MIDDELDORP, FRANCINE BUREMA, JORAN VELDKAMP, ARON JOOSSE (ATLAS RESEARCH)

IN OPDRACHT VAN

MINISTERIE VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELIENHEID

AMSTERDAM, JUNI 2025

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Regulier onderhoud	5
2.1	Regulier onderhoud van de volumecomponent	5
2.2	Regulier onderhoud van de prijscomponent	7
2.3	Conclusies	7
3	Ontwikkelingen sinds het schatten van Model 2025	9
3.1	Ontwikkeling in bijstandsafhankelijkheid	9
3.2	Ontwikkeling in de prijs per uitkering	15
3.3	Conclusies	19
4	Schatting van het model	20
4.1	Schattingsresultaten	20
4.2	Plausibiliteit	26
4.3	Herverdeeleffecten wijziging voormalig Sovjet-Unie	33
4.4	Conclusie	34
	Referenties	35
	Bijlage A Beschrijving van het model	36
	Bijlage B Gehanteerde normbedragen	39
	Bijlage C Exacte gewichten uit de schattingsmodellen	44

1 Inleiding

Met de komst van de Wet werk en bijstand (WWB) in 2004 werden gemeenten volledig financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de bijstand. Zij ontvangen hiervoor een budget vanuit het Rijk. Gemeenten mogen overschotten op hun budget behouden en worden zo gestimuleerd tot effectief beleid om de bijstandsuitgaven zo laag mogelijk te houden. Voor de bepaling van het budget is het van belang een verdeelmodel te hebben dat, gegeven objectieve kenmerken, een zo goed mogelijke inschatting maakt van de noodzakelijke bijstandsuitgaven van een gemeente.

Het ministerie van SZW werkt met een objectief verdeelmodel om de noodzakelijke bijstandsuitgaven in te schatten. Het model bestaat uit twee delen: de ontvangst van een uitkering (volumecomponent) en de hoogte van de uitkering (prijscomponent). De volumecomponent schat de kans op bijstand van een huishouden in op basis van objectieve factoren. De prijscomponent schat de hoogte van de uitkering, als fractie van het wettelijke normbedrag voor het huishouden, op basis van objectieve factoren. De combinatie van de volume- en de prijscomponent resulteert in een voorspeld bijstandsbudget voor ieder huishouden. De som van deze voorspelde budgetten over alle huishoudens in een gemeente geeft een voorspeld gemeentelijk budget.

Onderzoeksvraag

Het ministerie van SZW wil het bijstandsverdeelmodel jaarlijks opnieuw laten schatten en actualiseren op basis van zo recent mogelijke data. Het uitgangspunt is om het verdeelmodel voor budgetjaar 2026 stabiel te houden. Regulier onderhoud kan nodig zijn, bijvoorbeeld wanneer definities in de brondata wijzigen. Gemaakte keuzes in het reguliere onderhoud en gevolgen daarvan voor de budgetverdeling dienen zoveel mogelijk in beeld te worden gebracht.

Onderzoeksaanpak schattingsfase

In de schattingsfase is een analysebestand samengesteld met daarin de bijstandsafhankelijkheid op huishoudensniveau en allerlei achtergrondkenmerken van het huishouden, zoals huishoudenssamenstelling, vermogen, uitkeringsafhankelijkheid, leeftijd, herkomstland en zorggebruik. Hieraan zijn regiokenmerken gekoppeld die van invloed zijn op het bijstandsgebruik. De peildatum van het bestand is januari 2023.

Het bestand is zoveel mogelijk hetzelfde opgebouwd als voor Model 2025. Daarnaast is op een aantal kenmerken regulier onderhoud uitgevoerd. Regulier onderhoud kan noodzakelijk zijn als gevolg van wijzigingen in brongegevens of beschikbaarheid van de gegevens. Ook veranderingen in wet- en regelgeving kunnen doorwerken in het verdeelmodel. Zo hebben Oekraïense ontheemden recht op leefgeld. Dit sluit hen uit van het recht op bijstand. Er wordt daarom apart onderscheid gemaakt naar deze groep in het volumemodel.

Vervolgens zijn er modellen geschat voor het bijstandsvolume en de prijs. De plausibiliteit van de uitkomsten is op verschillende manieren getoetst en de veranderingen ten opzichte van de verdeling voor 2025 zijn in kaart gebracht.

Opbouw van deze rapportage

Deze notitie beschrijft de schattingsfase van Model 2026. Hoofdstuk 2 beschrijft het reguliere onderhoud. Het derde hoofdstuk gaat in op ontwikkelingen in bijstandsgebruik en modelkenmerken sinds het schatten van Model 2025. Hoofdstuk 4 bevat de schattingsresultaten en laat zien hoe voorspelde uitkomsten zich verhouden tot het aantal daadwerkelijke huishoudens met bijstand en de gerealiseerde bijstandsuitgaven in 2023. Daarnaast worden hier

de veranderingen in het budget besproken. Ook laat dit hoofdstuk zien wat de gevolgen zijn van het verfijnen van het herkomstlandkenmerk van de voormalige Sovjet-Unie. Bijlage A bevat een nadere beschrijving van het model. De gehanteerde normbedragen staan in Bijlage B en de exacte schattingsgewichten in Bijlage C.

2 Regulier onderhoud

Het bijstandsmodel wordt elk jaar opnieuw geschat met de meest recente gegevens. In Model 2025 was de peildatum voor de gegevens begin januari 2022, voor Model 2026 is dat begin januari 2023. De modelspecificatie houden we grotendeels gelijk aan de specificatie van Model 2025. Verder wordt het bestand met huishoudens zoveel mogelijk op dezelfde wijze samengesteld als het analysebestand dat ten behoeve van het bijstandsverdeelmiddel 2025 is gemaakt. Dat wil zeggen: dezelfde gegevens worden gekoppeld en dezelfde keuzes worden gemaakt bij deze koppelingen.

Toch is het niet geheel mogelijk om een identieke procedure te volgen. Dit komt omdat een aantal kenmerken – om uiteenlopende redenen – niet op dezelfde manier samengesteld kunnen worden. Bovendien is het in sommige gevallen wenselijk om een aanpassing te doen. Dit hoofdstuk bespreekt deze aanpassingen voor zowel de volume- als prijscomponent.

2.1 Regulier onderhoud van de volumecomponent

Er zijn drie redenen waarom factoren kunnen wijzigen ten opzichte van vorig jaar:

1. gebruikte gegevens zijn niet meer vanuit dezelfde gegevensbron beschikbaar;
2. het is wenselijk om factoren anders te definiëren;
3. de brongegevens hebben wijzigingen ondergaan.

Gebruikte gegevens zijn niet meer vanuit dezelfde gegevensbron beschikbaar

Er zijn geen kenmerken waarop dit van toepassing is in het huidige modeljaar.

Wenselijk om factoren anders te definiëren

- Herkomst voormalige Sovjet-Unie

We splitsen dit kenmerk uit naar vier kenmerken, namelijk herkomst voormalige Sovjet-Unie (exclusief Oekraïne) en herkomst Oekraïne, waarbij we beide kenmerken ook uitsplitsen naar vestiging in Nederland voor of vanaf 24 februari 2022. Oekraïense ontheemden die vanaf 24 februari 2022 naar Nederland zijn gekomen hebben recht op leefgeld. Dit sluit hen uit van het recht op bijstand.¹ We nemen deze groep daarom mee als niet-rechthebbende in het model.² We nemen ze wel op in het model, aangezien zij bijvoorbeeld via een Nederlandse partner alsnog recht op bijstand kunnen hebben.³ Verder zien we dat de groep met herkomst voormalige Sovjet-Unie (exclusief Oekraïne) die vanaf 24 februari 2022 naar Nederland zijn gekomen ook een relatief lage bijstandskans heeft. Mogelijk is een deel van deze groep in Oekraïne gaan wonen na in een ander voormalig Sovjet-Unie land geboren te zijn. Zij worden ook wel derdelanders genoemd en hebben ook recht op leefgeld. Verder maken we het onderscheid tussen herkomst voormalige Sovjet-Unie (exclusief Oekraïne) en herkomst Oekraïne vanwege het

¹ Zie [Oorlog in Oekraïne | IND](#) voor verdere toelichting.

² In de onderstaande tabellen laten we deze groep echter wel tussen de andere herkomstlanden staan.

³ In de schattingsfase van Model 2025 speelde dit nog niet, aangezien we daar naar de Nederlandse populatie van januari 2022 keken. In de actualisatiefase van Model 2025 lag het peilmoment wel na 24 februari 2022, daarom sloten we de groep Oekraïense ontheemden in die fase uit.

grote verschil in bijstandskansen. Het gaat hier dus ook om de groepen die voor 24 februari 2022 in Nederland woonden.

De aanpassing van dit kenmerk heeft ook invloed op de interactietermen waarin herkomstland met verhoogde kans voorkomt. We sluiten de groepen met herkomst Oekraïne (ongeacht vestigingsmoment) en met herkomst voormalige Sovjet-Unie, die zich vanaf 24 februari 2022 in Nederland vestigden, uit bij dit kenmerk. Zij hebben immers geen hoge bijstandkans. Het gaat specifiek over de stapelingskenmerken 'Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in het huishouden & 50 tot AOW-leeftijd in het huishouden' en 'Herkomstland met verhoogde kans op bijstand het huishouden & gezondheidsproblemen in het huishouden'.

- Praktijk- en speciaal onderwijs

Deze factor betreft het aantal mensen van 18 jaar tot AOW-leeftijd in het huishouden dat speciaal of praktijkonderwijs heeft gevolgd in het verleden, maar dat nu niet meer doet. Voor Model 2025 was dit gebaseerd op degenen die praktijk- of speciaal onderwijs volgden tussen de schooljaren 2010/2011 en 2020/2021 en niet in schooljaar 2021/2022. Het is wenselijk om zo ver mogelijk terug in de tijd te kijken voor de operationalisatie van deze factor. De bestanden zijn volledig vanaf 2010. Voor Model 2026 is het mogelijk om een jaar extra onderwijsvolgers mee te nemen. Het gaat nu dus om mensen in het huishouden die praktijk- en speciaal onderwijs gevolgd hebben tussen schooljaren 2010/2011 en 2021/2022 en niet in schooljaar 2022/2023.

- Human Capital Index

De Human Capital Index is een gecombineerde maat op basis van opleidingsniveau of inkomen in de afgelopen vijf jaar. Per Model 2024 telt ook het arbeidsverleden van zelfstandigen mee. Afhankelijk van de leeftijd van personen wordt gebruikgemaakt van opleidingsniveau of inkomen. Ook hiervoor geldt dat de onderwijsregistratie nu voor een jaar extra volledig is. De gehanteerde leeftijdsgrens is daarom met een jaar opgeschoven. Dat betekent dat nu onderscheid wordt gemaakt tussen de leeftijdsklassen 18- tot 35-jarigen, 35- tot 49-jarigen en 49 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd.⁴ Er wordt uitgegaan van drie leeftijdsgroepen, omdat de kwaliteit en beschikbaarheid van onderwijsgegevens tussen deze groepen verschillen. Voor de jongste groep (18-35 jaar) zijn alle opleidingsniveaus (laag, midden, hoog) gebaseerd op het geregistreerde opleidingsniveau. Voor de middelste groep (35-49 jaar) is enkel het hoge opleidingsniveau gebaseerd op het daadwerkelijke opleidingsniveau, de categorieën laag en midden zijn gebaseerd op het arbeidsverleden. Voor de oudste groep (49 - AOW-gerechtigde leeftijd) zijn alle drie opleidingsniveaus gebaseerd op het arbeidsverleden.

Dat de onderwijsregistratie voor een jaar extra volledig is heeft ook invloed op het stapelingskenmerk 'Voormalig studenten & psychoproblematiek in het huishouden'. Zo kunnen personen tot 49-jarige leeftijd worden ingedeeld in dit kenmerk. Personen boven deze leeftijd krijgen de waarde '0', er is voor hen immers geen onderwijsregistratie bekend. In het voorgaande modeljaar werden personen tot 48-jarige leeftijd hier mogelijk op ingedeeld.

- Aanpassen vermogensgrenzen

Per Model 2024 actualiseren we de vermogensgrenzen naar het bedrag dat geldt op het peilmoment van de schattingsfase. Dit voorkomt dat personen worden meegeteld als rechthebbende, terwijl ze dit in werkelijkheid niet

⁴ De leeftijden van het jaar hiervoor waren 18- tot 34-jarigen, 34- tot 48-jarigen en 48 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd.

zijn. In 2023 (het peilmoment voor de schatting van Model 2026) zijn de wettelijke vermogensgrenzen 7.605 euro voor alleenstaanden, 15.210 euro voor paren en 64.100 euro voor overwaarde.⁵

De brongegevens hebben wijzigingen ondergaan

- Vertraging LISA-cijfers

Voor het verdelen van de werkgelegenheid binnen gemeenten worden cijfers van Stichting LISA gebruikt. Bij de jaarlijkse update van de cijfers naar het meest recente kalenderjaar worden cijfers uit eerdere leveringen ook bijgewerkt. Deze updates hebben over het algemeen een verwaarloosbaar effect op het niveau van de uiteindelijke indicatoren 'Beschikbaarheid van werk', 'Beschikbaarheid van laaggeschoold werk' en 'Werken onder niveau'.

De cijfers voor peiljaar 2024 (en daarmee de bijgewerkte cijfers voor peiljaar 2023) kwamen dit jaar, in tegenstelling tot verleden jaren, te laat om gebruikt te worden bij het schatten van de gewichten voor het huidige modeljaar. De cijfers voor peiljaar 2023 zijn hierdoor gebaseerd op de niet-bijgewerkte cijfers voor 2023.

2.2 Regulier onderhoud van de prijscomponent

De wijzigingen die in het reguliere onderhoud hebben plaatsgevonden zijn ook doorgevoerd voor de prijscomponent. Dit betekent dat de leeftijdsgrenzen voor de HCI zijn geüpdatet en dat er een jaar voor speciaal- en praktijkonderwijs is toegevoegd. Daarnaast zijn de vermogensgrenzen aangepast. De aanpassing van het kenmerk herkomst voormalige Sovjet-Unie heeft geen invloed op het prijsmodel, aangezien dit kenmerk niet in deze component zit. Verder heeft de voorheen benoemde wijziging in de brongegevens ook invloed op de prijscomponent. Daarnaast zijn de regels rondom de kostendelersnorm gewijzigd. Deze wijziging werkt alleen door in de prijscomponent.

Verandering kostendelersnorm

Per 1 januari 2023 is de leeftijdsgrens van kostendelers verhoogd van 21 naar 27 jaar. Deze wijziging is dus van kracht op het peilmoment van de schattingsfase. Dit was nog niet het geval in de schattingsfase van Model 2025. Om bij het schatten van de prijscomponent van het model zo nauwkeurig mogelijk aan te sluiten bij de daadwerkelijke bijstandsbedragen die huishoudens in 2023 ontvangen, gebruiken we de normbedragen van 1 juli 2023. Bij het voorspellen van de bijstandsbedragen van huishoudens gebruiken we in lijn met voorgaande jaren de normbedragen per 1 januari 2025.⁶ Hierbij passen we de kostendelersnorm toe op personen van 27 jaar en ouder, zodat de voorspelde bijstandsbudgetten het beste aansluiten bij de situatie in 2026. Zie Bijlage B voor een uitgebreide toelichting.

2.3 Conclusies

Het reguliere onderhoud voor Model 2026 bevat een aantal wijzigingen. Zo maken we onderscheid naar herkomst: voormalige Sovjet-Unie (exclusief Oekraïne) en Oekraïne. Ook splitsen we deze groepen uit voor personen die zich voor of na 24 februari 2022 in Nederland vestigden. Dit onderscheid is relevant omdat Oekraïense ontheemden recht hebben op leefgeld en daarmee niet in aanmerking komen voor een bijstandsuitkering. Verder maakt de

⁵ De vermogensgrenzen van een jaar hiervoor waren 6.505 euro voor alleenstaanden, 13.010 euro voor paren en 54.900 euro voor overwaarde.

⁶ Op het moment dat wij de schattingsfase van het onderzoek uitvoeren zijn deze normbedragen het meest recent.

beschikbaarheid van extra jaren aan gegevens zoals elk jaar aanpassing van de Human Capital Index en het kenmerk Praktijk- en speciaal onderwijs wenselijk. Daarnaast zijn de vermogensgrenzen aangepast aan de werkelijke vermogensgrenzen die het recht op bijstand bepalen. Bovendien zijn de LISA-cijfers niet op tijd beschikbaar. Tot slot houden we rekening met de wijziging van de kostendelersnorm per 1 januari 2023.

3 Ontwikkelingen sinds het schatten van Model 2025

Dit hoofdstuk laat zien hoe het bijstandsgebruik en de kenmerken in het verdeelmodel veranderd zijn sinds het schatten van Model 2025. Voor de volumecomponent vergelijken we daarom cijfers begin 2023 met cijfers begin 2022. De prijs per uitkering wordt berekend over het hele jaar, dus hiervoor vergelijken we 2023 met 2022.

De volgende paragraaf toont ontwikkelingen in bijstandsafhankelijkheid en de kenmerken op huishoud- en regioniveau die de kans op bijstand verklaren. Paragraaf 3.2 gaat in op ontwikkelingen in de prijs per uitkering en Paragraaf 3.3 concludeert.

3.1 Ontwikkeling in bijstandsafhankelijkheid

Het beroep op een bijstandsuitkering is tussen begin 2022 en begin 2023 gedaald. Tabel 3.1 laat zien dat Nederland begin 2023 ruim 7,4 miljoen huishoudens telde, exclusief instellingsbewoners, dak- en thuislozen en huishoudens met uitsluitend LKS. Hun gemiddelde bijstandskans was 4,7 procent, ten opzichte van 5,1 procent begin 2022.

Tabel 3.1 Bijstandskans daalt naar 4,7 procent

Kenmerken	Begin 2023		Begin 2022	
	Aantal hh	Bijstandskans	Aantal hh	Bijstandskans
Totaal	7.421.567	4,7%	7.271.645	5,1%
Huishoudtypen				
Alleenstaande	2.193.325	8,4%	2.115.281	9,3%
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	72.837	23,8%	71.948	26,3%
Eenouder-moeder, jongste kind 5-12	118.475	17,9%	115.679	20,1%
Eenouder-moeder, jongste kind 12-18	115.067	14,6%	112.111	16,0%
Eenouder-moeder, jongste kind 18+	145.291	12,9%	139.396	13,9%
Eenouder-vader, jongste kind tot 5	3.825	7,0%	3.715	9,0%
Eenouder-vader, jongste kind 5-12	16.408	6,9%	16.597	7,7%
Eenouder-vader, jongste kind 12-18	26.908	5,8%	26.779	6,2%
Eenouder-vader, jongste kind 18+	55.670	3,4%	52.534	4,0%
Paar, jongste kind 18-	1.481.688	2,3%	1.479.732	2,5%
Paar, jongste kind 18+	472.430	1,4%	461.227	1,6%
Paar zonder kinderen	1.254.980	1,5%	1.250.038	1,7%
Thuiswonend meerderjarig kind	1.425.782	1,6%	1.389.354	1,7%
Overig huishouden	38.873	4,3%	37.233	5,3%
Leeftijdsgroepen				
18- tot 20-jarige in hh	427.419	0,9%	426.961	0,9%
20- tot 25-jarige in hh	1.090.994	1,9%	1.055.063	2,2%
25- tot 30-jarige in hh	980.906	2,9%	962.596	3,2%
30- tot 40-jarige in hh	1.704.814	4,1%	1.656.527	4,9%
40- tot 50-jarige in hh	1.610.239	5,0%	1.615.404	5,5%
50-jarige tot AOW-leeftijd in hh	2.557.497	6,7%	2.510.238	7,1%
Woonsituatie				
Corporatiewoning	1.846.175	16,0%	1.821.580	17,0%
Standplaats	12.766	14,2%	11.254	17,1%
Herkomst				
met herkomst Turkije in hh	235.019	9,1%	225.913	10,1%

met herkomst Suriname in hh	224.500	8,3%	223.059	9,3%
met herkomst Cariben in hh	114.034	9,9%	111.155	11,0%
met herkomst Marokko in hh	207.496	13,1%	199.875	14,6%
met herkomst Ghana in hh	16.637	11,4%	16.116	12,6%
met herkomst Somalië of Eritrea in hh	31.985	31,1%	30.332	34,0%
met herkomst overig Afrika in hh	152.492	13,3%	142.644	15,2%
met herkomst Midden-Oosten in hh	152.682	31,4%	140.053	33,0%
met herkomst Afghanistan in hh	26.648	22,6%	24.842	23,2%
met herkomst Irak in hh	34.470	26,4%	33.281	28,5%
met herkomst Syrië in hh	60.507	44,7%	53.193	47,1%
met herkomst Iran in hh	32.460	18,3%	30.073	20,6%
met herkomst China in hh	66.226	3,2%	62.956	3,8%
met herkomst India in hh	42.438	1,3%	36.259	1,8%
met herkomst voormalig Joegoslavië in hh	53.643	8,0%	52.033	8,8%
met herkomst voormalige Sovjet-Unie exclusief Oekraïne, vestiging voor 24 februari 2022 in hh	56.030	7,2%		
met herkomst voormalige Sovjet-Unie exclusief Oekraïne, vestiging vanaf 24 februari 2022 in hh	13.280	0,7%		
met herkomst Oekraïne, vestiging voor 24 februari 2022 in hh	12.457	4,3%		
met herkomst Oekraïne, vestiging vanaf 24 februari 2022 in hh	46.425	0,2%		
met herkomst voormalige Sovjet-Unie in hh			68.906	7,4%
met herkomst overig Azië in hh	350.539	4,6%	346.499	5,2%
met herkomst overig Europa in hh	765.515	2,4%	731.990	2,9%
met herkomst overig Amerika of Oceanië in hh	182.409	3,9%	172.726	4,6%
Opleidingsniveau				
HCI-laag in hh	2.052.098	14,3%	2.067.395	15,0%
HCI-midden in hh	4.116.742	0,8%	4.094.969	1,1%
HCI-hoog in hh	2.658.156	0,5%	2.607.841	0,8%
(V)SO/PrO in hh	145.007	7,8%	132.136	8,3%
Gezondheidsindicatoren				

Zorgkosten onbekend	261.764	0,6%	201.629	0,8%
Zorgkosten boven € 5.000	909.935	8,6%	803.040	8,9%
Zorgkosten boven € 5.000 in verleden	2.798.864	6,9%	2.761.084	7,5%
Gebruik ggz ⁷	756.432	8,8%	601.265	10,0%
Gebruik ggz verleden	2.419.192	7,2%	2.402.520	8,0%
Medicijnen tegen verslaving	39.739	19,2%	42.632	19,5%
Medicijnen tegen depressie	679.044	9,1%	669.785	9,7%
Medicijnen tegen psychose/bipolaire stoornis	218.487	15,3%	218.036	15,8%
Medicijnen tegen epilepsie en pijn	338.501	12,6%	339.274	13,2%
Medicijngebruik uit < 4 hoofdgroepen	6.780.902	3,7%	6.666.133	4,1%
Medicijngebruik uit 4 of 5 hoofdgroepen	987.125	7,7%	942.802	8,5%
Medicijngebruik uit 6 of 7 hoofdgroepen	313.755	11,2%	296.203	12,0%
Medicijngebruik uit 8 of meer hoofdgroepen	82.453	14,8%	76.715	15,4%
Zorgkosten voor hulpmiddelen	992.791	7,0%	965.318	7,5%
Ziekenhuiskosten	4.633.427	5,2%	4.501.295	5,7%
Bovengemiddelde huisartskosten	2.545.261	6,3%	2.483.488	6,8%
Stapeling van problematiek				
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh in hh & 50 tot AOW-leeftijd in hh	327.353	22,1%	314.302	23,0%
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & gezondheidsproblemen in hh	422.753	19,8%	399.769	21,3%
HCI laag in hh & gezondheidsproblemen in hh	911.040	18,1%	901.335	18,6%
Voormalig studenten & psychoproblematiek in hh	86.444	7,0%	70.953	8,2%
Niet-rechthebbenden				
Alleenstaande, vermogen > € 6.505 (2022), € 7.605 (2023)	898.510	1,3%	907.161	1,6%

⁷ In 2022 is de ggz-financiering aangepast met de invoering van het zorgprestatie-model (ZPM). Voorheen werden de kosten van een hele Diagnose Behandelcombinatie (DBC) toegerekend aan het jaar van starten van de maximaal een jaar durende DBC, vanaf 2022 wordt per consult afgerekend. Als gevolg van de overgang zijn ook de ggz-kosten in 2021 lager geweest dan voorheen, aangezien alle in 2021 geopende DBC's eind 2021 werden afgesloten.

Alleenstaande, vermogen t/m € 6.505 (2022), € 7.605 (2023) & overwaarde > € 54.900 (2022), € 64.100 (2023)	133.376	1,9%	130.699	2,5%
Paar, vermogen > € 13.010 (2022), € 15.210 (2023)	3.245.928	0,4%	3.234.965	0,4%
Paar, vermogen > € 13.010 (2022), € 15.210 (2023) & overwaarde > € 54.900 (2022), € 64.100 (2023)	747.569	0,6%	601.243	0,9%
Student (mbo/hbo/wo) in hh	1.132.431	0,7%	1.136.785	0,9%
WW-uitkering in hh	130.684	1,4%	239.625	1,5%
AO-uitkering 15-80% in hh	99.116	1,4%	99.585	1,3%
AO-uitkering 80-100% in hh	529.971	2,7%	510.846	2,7%
ANW-uitkering in hh	20.007	0,6%	21.418	0,8%
ZW of wachtgeld in hh	121.874	2,3%	108.137	3,4%
Pensioenuitkering in hh	371.377	2,5%	315.317	2,9%
Vraagkant				
Relatief weinig personen werken onder niveau in PC4-gebied	1.095.951	5,4%	1.134.854	6,1%
Relatief veel personen werken onder niveau in PC4-gebied	875.123	5,4%	978.452	6,7%
Relatief weinig beschikbaarheid van werk in PC4-gebied	851.952	5,6%	1.044.796	5,3%
Relatief veel beschikbaarheid van werk in PC4-gebied	1.014.572	5,1%	1.127.652	5,9%
Buurteffecten				
Relatief weinig inwoners in buurt voor wie werken niet de norm is	851.952	1,3%	844.695	1,7%
Relatief veel inwoners in buurt voor wie werken niet de norm is	1.014.572	12,6%	970.108	14,1%
Relatief weinig overlast in de buurt	1.051.036	1,7%	1.016.580	2,0%
Relatief veel overlast in de buurt	1.400.450	8,9%	1.357.989	10,5%

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Huishoudenkenmerken

Tabel 3.1 laat zien dat de verschillen in de feitelijke bijstandskansen naar type huishouden tussen begin 2022 en begin 2023 over het algemeen dalen. Zo zien we voor alle herkomstlanden een daling in de bijstandskans. Bij huishoudens met Iraniërs zien we bijvoorbeeld een daling van zo'n twee procentpunt. Voor het jaar 2023 rapporteren we tevens de bijstandskansen voor de variabelen die we opnemen in het model om rekening te houden met vluchtelingen van de oorlog in Oekraïne (zie Paragraaf 2.1 voor verdere uitleg).

Ook bij de zorgkenmerken zien we een lichte daling in de bijstandskans. Zo zien we bij ggz-gebruikers een afname van ongeveer een procentpunt in de bijstandskans. Hetzelfde geldt voor gezondheidsproblemen gecombineerd met een lage HCl in het huishouden. Bij het ggz-kenmerk zien we een stijging in het aantal huishoudens. Hierbij speelt de administratieve wijziging door de invoering van het zorgprestatiemodel (ZPM) een rol. Voorheen werd een ggz-traject één keer geregistreerd, in het jaar waarin het traject begon. Met ingang van 2022 wordt per consult afgerekend. Ggz-trajecten begonnen in 2021 werden eind 2021 afgesloten en opnieuw meegenomen in 2022 indien deze niet in 2021 werden afgerond.

Regiokenmerken

Onderaan in Tabel 3.1 zijn de regionale kenmerken uit de volumecomponent opgenomen. Per kenmerk toont deze tabel de feitelijke bijstandskans voor huishoudens die hierop meer dan een standaarddeviatie lager of hoger scoren dan het gemiddelde.

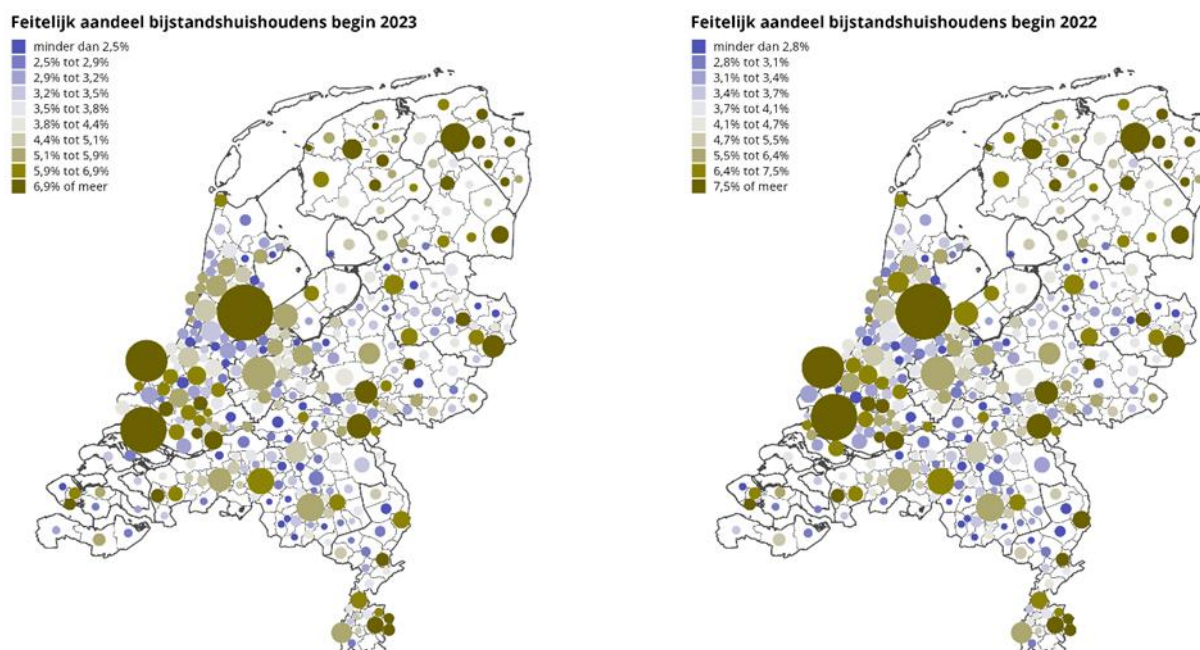
We zien dat de werkelijke bijstandskans kleiner is in gebieden met een hoge beschikbaarheid van werk – en groter in gebieden waar minder banen per hoofd van de beroepsbevolking beschikbaar zijn. In gebieden waar veel mensen werken onder niveau verschilt de bijstandskans niet wezenlijk van de bijstandskans in gebieden met weinig werken onder niveau. Voor beide indicatoren geldt dat de bijstandskans aan de uitersten (hoge of lage beschikbaarheid van werk / mate van werken onder niveau) groter is dan de gemiddelde bijstandskans van de gehele populatie. Bij een lage beschikbaarheid van werk is dit logisch: in gebieden met weinig baankansen is de kans op bijstand groter. Een grotere bijstandskans bij een hoge beschikbaarheid van werk kan een gevolg zijn van de samenstelling van huishoudens in (de omgeving van) een PC4-gebied, bijvoorbeeld doordat er in stedelijke gebieden waar veel werk is juist veel huishoudens wonen met kenmerken die de bijstandskans verhogen. Deze cijfers houden daar geen rekening mee. Op ongeveer gelijke wijze gaat dit ook op voor werken onder niveau: bij veel werken onder niveau is sprake van verdringing van mensen met een laag opleidingsniveau. Deze mensen zijn oververtegenwoordigd in de bijstandspopulatie (zie indicator 'HCl-laag'). In een regio met veel werken onder niveau is de kans op werk voor deze mensen kleiner. Een lage score op indicator werken onder niveau kan duiden op een groot aandeel mensen met een laag opleidingsniveau in de beroepsbevolking. Deze huishoudens hebben dus kenmerken die samenhangen met een hoge bijstandskans. Deze cijfers houden daar geen rekening mee.

We zien verder dat in buurten met ongunstige kenmerken (veel overlast, veel inwoners in buurt voor wie werken niet de norm is) de bijstandskans groter is dan in buurten met gunstige kenmerken. De bijstandskans in gebieden met ongunstige kenmerken is voor beide kenmerken gedaald met ongeveer 1,5 procentpunt ten opzichte van begin 2022.

Ruimtelijk beeld

Het ruimtelijke beeld is tussen begin 2022 en begin 2023 in grote lijnen ongewijzigd: in (grote) steden is het aandeel bijstandshuishoudens groter dan in niet-stedelijke gemeenten. In het noorden van het land is het aandeel bijstandshuishoudens groter – ook in niet-stedelijke gemeenten.

Figuur 3.1 Het ruimtelijke beeld van de bijstandsafhankelijkheid blijft constant



Noot: De linker figuur toont per gemeente het feitelijke aandeel bijstandshuishoudens begin januari 2023. De rechter figuur toont per gemeente het feitelijke aandeel bijstandshuishoudens begin januari 2022. Dit zijn de cijfers die respectievelijk voor de schatting van Model 2026 en de schatting van Model 2025 worden gebruikt. De cijfers zijn voor beide figuren in gemeente-indeling 2023. In enkele gemeenten is het aantal bijstandshuishoudens minder dan tien waardoor het aandeel niet kan worden weergegeven.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

3.2 Ontwikkeling in de prijs per uitkering

Tabel 3.2 toont per achtergrondkenmerk het aantal bijstandshuishoudens, de gemiddelde feitelijke prijs per uitkering en de fractie ten opzichte van de norm. Deze cijfers hebben betrekking op een geheel jaar uitkering. We sluiten sinds voorgaand modeljaar qua normbedragen aan bij de daadwerkelijke bijstandsbedragen die huishoudens ontvangen. We kijken dus niet naar normbedragen uit januari 2025, maar naar normbedragen uit juli 2023. Net als dat we voorgaand modeljaar naar normbedragen uit juli 2022 in plaats van januari 2024 keken. Wij doen dit om zo nauwkeurig mogelijk aan te sluiten bij de daadwerkelijke bijstandsbedragen die de huishoudens in het jaar waarop we het model schatten hebben ontvangen.

Tabel 3.2 Gemiddelde prijs neemt tussen 2022 en 2023 toe

	2023			2022		
	Aantal hh	Gemiddel- de prijs	Fractie van het norm- bedrag	Aantal hh	Gemiddel- de prijs	Fractie van het norm- bedrag
Totaal	346.079/ 341.559	16.113	0,87	373.587/ 368.515⁸	14.407	0,88
Huishoudtypen						
Alleenstaande	181.298	16.359	0,90	194.105	14.778	0,90
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	16.786	16.146	0,88	18.254	14.536	0,89
Eenouder-moeder, jongste kind 5-12	20.612	15.657	0,86	22.576	13.969	0,86
Eenouder-moeder, jongste kind 12-18	16.527	15.756	0,86	17.683	13.847	0,87
Eenouder-moeder, jongste kind 18+	18.648	14.907	0,89	19.247	12.119	0,89
Eenouder-vader, jongste kind tot 5	266	16.528	0,90	331	14.880	0,90
Eenouder-vader, jongste kind 5-12	1.119	16.797	0,92	1.264	15.067	0,92
Eenouder-vader, jongste kind 12-18	1.569	16.860	0,92	1.659	15.082	0,92
Eenouder-vader, jongste kind 18+	1.890	15.361	0,91	2.109	12.495	0,92
Paar, jongste kind 18-	34.154	19.022	0,81	37.371	16.876	0,83
Paar, jongste kind 18+	6.753	18.751	0,84	7.385	15.971	0,85
Paar zonder kinderen	18.569	17.929	0,77	21.559	16.115	0,80
Thuiswonend meerderjarig kind	21.713	8.765	0,87	23.038	7.930	0,88
Overig huishouden	1.653	16.639	0,63	1.932	14.403	0,67
Leeftijdsgroepen						
18- tot 20-jarige in hh	3.609	5.909	0,92	3.600	5.466	0,92
20- tot 25-jarige in hh	19.897	13.118	0,86	21.854	11.611	0,89
25- tot 30-jarige in hh	27.224	15.602	0,84	29.689	13.914	0,86
30- tot 40-jarige in hh	69.195	16.372	0,85	79.231	14.749	0,86
40- tot 50-jarige in hh	80.146	16.862	0,86	88.896	15.011	0,87
50-jarige tot AOW-leeftijd in hh	171.407	16.628	0,88	178.975	14.836	0,88
Woonsituatie						

⁸ Niet voor ieder huishouden dat bijstand ontvangt is een bijstandsbedrag of bijstandsduur bekend. Wanneer we alle huishoudens die bijstand ontvangen meetellen, geeft dit 346.079 huishoudens op 5 januari 2023 en 373.587 huishoudens op 5 januari 2022. Wanneer we de huishoudens met ontbrekend bedrag of duur niet meetellen, resulteert dit in 341.559 huishoudens op 5 januari 2023 en 368.515 huishoudens op 5 januari 2022. De cijfers in deze tabel zijn gebaseerd op het bestand waarin deze huishoudens niet meetellen. Dit is ook het bestand waarop we de prijscomponent schatten.

	2023			2022		
	Aantal hh	Gemiddel- de prijs	Fractie van het norm- bedrag	Aantal hh	Gemiddel- de prijs	Fractie van het norm- bedrag
Corporatiewoning	292.559	16.320	0,88	306.284	14.560	0,88
Standplaats	1.804	17.149	0,87	1.926	15.253	0,88
Herkomst						
met herkomst Turkije in hh	21.301	16.427	0,88	22.538	14.552	0,88
met herkomst Suriname in hh	18.317	16.062	0,89	20.476	14.354	0,90
met herkomst Marokko in hh	26.973	16.795	0,88	28.837	14.988	0,89
met herkomst overig Afrika in hh	19.846	16.828	0,88	21.220	15.075	0,89
met herkomst Midden-Oosten in hh	47.249	17.607	0,89	45.532	15.726	0,91
Opleidingsniveau						
HCI-laag in hh	290.962	16.324	0,88	307.355	14.627	0,88
HCI-midden in hh	32.537	14.359	0,81	43.532	13.068	0,83
HCI-hoog in hh	12.842	15.363	0,83	19.340	13.780	0,85
(V)SO/PrO in hh	10.810	12.242	0,87	10.547	10.507	0,88
Gezondheidsindicatoren						
Zorgkosten boven € 5.000	76.912	15.941	0,86	70.406	14.378	0,87
Gebruik ggz	65.287	15.482	0,87	59.222	13.945	0,87
Medicijnen voor verslaving	7.586	16.646	0,89	8.275	14.970	0,89
Medicijnen voor depressie	61.207	15.922	0,85	64.268	14.257	0,86
Medicijnen voor psychose/bipolaire stoornis	33.011	15.575	0,86	34.128	14.052	0,87
Medicijnen voor epilepsie en pijn	42.338	16.075	0,86	44.289	14.438	0,87
Medicijngebruik uit minder dan 4 hoofdgroepen	245.210	16.145	0,87	270.662	14.435	0,88
Medicijngebruik uit 4 of 5 hoofdgroepen	75.708	16.540	0,86	79.060	14.767	0,87
Medicijngebruik uit 6 of 7 hoofdgroepen	34.808	16.575	0,86	35.301	14.786	0,87
Medicijngebruik uit 8 of meer hoofdgroepen	12.183	16.490	0,86	11.766	14.721	0,86
Stapeling van problematiek						
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & 50 tot AOW-leeftijd in hh	72.181	17.379	0,89	72.055	15.438	0,90

	2023			2022		
	Aantal hh	Gemiddel- de prijs	Fractie van het norm- bedrag	Aantal hh	Gemiddel- de prijs	Fractie van het norm- bedrag
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & gezondheidsproblemen in hh	82.882	17.066	0,88	84.360	15.206	0,89
HCI laag in hh & gezondheidsproblemen in hh	163.698	16.343	0,87	166.384	14.661	0,87
Overige uitkeringen						
WW-uitkering in hh	1.786	11.806	0,58	2.206	10.446	0,58
AO-uitkering (15-80%) in hh	1.371	9.665	0,50	1.474	8.703	0,50
AO-uitkering (80-100%) in hh	14.356	7.454	0,37	14.129	6.848	0,38
ANW-uitkering in hh	130	9.377	0,47	156	9.778	0,55
Ziektewet of wachtgeld in hh	2.811	10.342	0,52	3.187	9.208	0,52
Pensioenuitkering in hh	9.393	13.328	0,72	10.127	12.068	0,73
Loonkostensubsidie						
Ontvangt loonkostensubsidie	3.068	8.526	0,44	2.611	7.578	0,44

Noot: De tabel geeft per achtergrondkenmerk het aantal huishoudens, de gemiddelde prijs per uitkering en de fractie ten opzichte van de norm. De prijs per uitkering en de fractie van het normbedrag zijn gecorrigeerd voor uitkeringen aan AOW-gerechtigden en elders verzorgden, opgehoogd naar een geheel jaar uitkering en gemaximeerd op het normbedrag voor het huishouden. Dat sluit aan bij de uitkomstmaat die vanaf model 2019 voor de prijscomponent is gebruikt. De cijfers zijn weergegeven voor de jaren 2022 en 2023.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

De gemiddelde prijs neemt met bijna 12 procent toe van € 14.407 in 2022 naar € 16.113 in 2023. Dit heeft deels te maken met de extra verhoging van het wettelijk minimumloon (WML) die per 1 januari 2023 is doorgevoerd. Daarmee stijgen ook de bijstandsnormen omdat die aan het WML gekoppeld zijn. We zien verder geen grote verschillen in de gemiddelde prijsfracties tussen 2022 en 2023.

Ook zijn de verschillen in de gemiddelde prijsfracties per huishoudtype klein. Echter, voor huishoudens met een 20- tot 25-jarige in het huishouden neemt de gemiddelde prijsfractie met ongeveer 3 procentpunt af. Verder zien we voor overige huishoudens de gemiddelde fractie afnemen met zo'n 4 procentpunt. Bij huishoudens met minstens één lid met een ANW-uitkering neemt de gemiddelde fractie ook relatief sterk af, we zien namelijk een daling van 7 procentpunt. De laatste twee type huishoudens bestaan echter uit relatief weinig huishoudens, waardoor kleine jaar-op-jaar afwijkingen sneller zichtbaar zijn.

3.3 Conclusies

De werkelijke bijstandskans is voor de meeste kenmerken licht gedaald. Daarnaast zijn er geen type huishoudens waarvoor de daling sterk afwijkt van de gemiddelde daling. Het ruimtelijke beeld blijft constant.

Verder zien we een stijging van de gemiddelde prijs. Ook hier geldt dat er geen grote verschillen zijn in de fracties tussen 2022 en 2023 voor de verschillende type huishoudens.

4 Schatting van het model

Dit hoofdstuk presenteert de schattingsresultaten van Model 2026. Ook tonen we enkele plausibiliteitstoetsen zoals de afwijking in het aantal voorspelde en daadwerkelijke bijstandshuishoudens, de afwijking in euro's van de budgetten met de feitelijke uitgaven van gemeenten in 2023 en de budgetmutaties ten opzichte van Model 2025. De volgende paragraaf gaat in op de schattingsresultaten en Paragraaf 4.2 toetst de uitkomsten op plausibiliteit. De daaropvolgende paragraaf toont de effecten van het nieuwe herkomstkenmerk voor Oekraïners. Paragraaf 4.4 concludeert.

4.1 Schattingsresultaten

4.1.1 Volumecomponent

De coëfficiënten voor de volumecomponent van Model 2026 zijn grotendeels vergelijkbaar met de coëfficiënten voor de volumecomponent van Model 2025 – zie Tabel 4.1. De specificatie van het model is in één kenmerk veranderd ten opzichte van 2025. Verschillen in coëfficiënten zijn dus grotendeels verklaarbaar uit veranderingen over tijd in de gegevens en niet uit veranderingen in de specificatie. Om beter rekening te houden met vluchtelingen die in Nederland wonen vanwege de oorlog in Oekraïne, hebben we het herkomstkenmerk voormalige Sovjet-Unie aangepast. Paragraaf 4.3 gaat dieper in op de herverdeeleffecten die ontstaan door deze modelwijziging.

Tabel 4.1 Doorgaans vergelijkbare coëfficiënten in Model 2025 en Model 2026

Kans op bijstand in huishouden	Model 2026		Model 2025	
Aanbodkant				
Huishoudtypen				
Alleenstaande	referentie		referentie	
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	1,0710	***	0,9775	***
Eenouder-moeder, jongste kind 5-12	0,3746	***	0,3432	***
Eenouder-moeder, jongste kind 12-18	-0,1343	***	-0,1501	***
Eenouder-moeder, jongste kind 18+	-0,3484	***	-0,3669	***
Eenouder-vader, jongste kind tot 5	-0,2726	***	-0,0900	
Eenouder-vader, jongste kind 5-12	0,0028		0,0620	
Eenouder-vader, jongste kind 12-18	-0,3111	***	-0,3346	***
Eenouder-vader, jongste kind 18+	-0,9053	***	-0,7915	***
Paar, jongste kind 18-	-0,7857	***	-0,7980	***
Paar, jongste kind 18+	-1,3799	***	-1,3628	***
Paar zonder kinderen	-0,9913	***	-0,9374	***
Thuiswonend meerderjarig kind	-0,4610	***	-0,5058	***
Overig huishouden	0,3192	***	0,3337	***
Leeftijdsgroepen				
Leeftijd 18 tot 20 jaar in hh	referentie		referentie	
Leeftijd 20 tot 25 jaar in hh	1,1056	***	1,2483	***
Leeftijd 25 tot 30 jaar in hh	1,6734	***	1,7197	***
Leeftijd 30 tot 40 jaar in hh	1,9510	***	1,9500	***
Leeftijd 40 tot 50 jaar in hh	2,2016	***	2,1094	***
Leeftijd 50 jaar tot AOW-leeftijd in hh	2,6347	***	2,5393	***
Woonsituatie				
Corporatiewoning	1,5124	***	1,3403	***
Standplaats	1,5719	***	1,5171	***
Herkomst				
Herkomst (Nederland) in hh	referentie		referentie	
Herkomst (Turkije) in hh	0,2548	***	0,3085	***
Herkomst (Suriname) in hh	0,0870	**	0,1464	***
Herkomst (Cariben) in hh	0,1321	***	0,2177	***
Herkomst (Marokko) in hh	0,4121	***	0,4981	***
Herkomst (Ghana) in hh	-0,0618	**	-0,0756	**
Herkomst (Somalië of Eritrea) in hh	1,0576	***	1,2299	***

Herkomst (overig Afrika) in hh	0,5516	***	0,6991	***
Herkomst (Afghanistan) in hh	1,2976	***	1,2716	***
Herkomst (Irak) in hh	1,1611	***	1,2405	***
Herkomst (Syrië) in hh	2,0224	***	2,0840	***
Herkomst (Iran) in hh	0,7513	***	0,8840	***
Herkomst (China) in hh	-0,0611		0,0300	
Herkomst (India) in hh	-0,8591	***	-0,5752	***
Herkomst (voormalig Joegoslavië) in hh	0,2617	***	0,3092	***
Herkomst (voormalige Sovjet-Unie exclusief Oekraïne) vestiging voor 24 februari 2022 in hh	0,2374	***		
Herkomst (voormalige Sovjet-Unie exclusief Oekraïne) vestiging na 24 februari 2022 in hh	-2,6991	***		
Herkomst (Oekraïne) vestiging voor 24 februari 2022 in hh	0,0688			
Herkomst (Oekraïne) vestiging na 24 februari 2022 in hh	-5,1429	***		
Herkomst (voormalige Sovjet-Unie) in hh			0,1984	***
Herkomst (overig Europa) in hh	-0,7087	***	-0,5713	***
Herkomst (overig Azië) in hh	0,2031	***	0,2620	***
Herkomst (overig Amerika en Oceanië) in hh	-0,1829	***	-0,0434	
Opleidingsniveau				
HCI onbekend in hh	referentie		referentie	
Lage HCI in hh	0,5689	***	0,7989	***
Middelbare/hoge HCI in hh	-2,7420	***	-2,1630	***
(V)SO/PrO in hh	0,5154	***	0,8273	***
Gezondheidsindicatoren				
Zorgkosten boven € 5.000 in hh	0,1559	***	0,0670	***
Zorgkosten boven de € 5.000 in hh in verleden huishouden	0,4413	***	0,4256	***
Gebruik ggz-zorg in hh	0,3112	***	0,2754	***
Gebruik ggz-zorg verleden hh	0,5555	***	0,5846	***
Gebruik medicijn tegen verslaving in hh	-0,0206		-0,0234	
Gebruik medicijn tegen depressie in hh	0,2292	***	0,1888	***
Gebruik medicijn tegen psychose in hh	0,2327	***	0,2185	***
Gebruik medicijn tegen epilepsie en pijn in hh	0,2816	***	0,2730	***
Gebruik minder dan 4 medicijngroepen in hh	referentie		referentie	
Gebruik 4 tot 6 medicijngroepen in hh	0,0788	***	0,0771	***
Gebruik 6 tot 8 medicijngroepen in hh	0,1545	***	0,1499	***
Gebruik 8 of meer medicijngroepen in hh	0,2170	***	0,2486	***
Bovengemiddelde kosten huisarts in hh	0,1035	***	0,0889	***

Ziekenhuiskosten in hh	0,1348	***	0,1281	***
Gebruik van hulpmiddel in hh	0,1387	***	0,1376	***
Stapelings van problematiek				
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & 50 tot AOW-leeftijd in hh	0,2519	***	0,1758	***
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & gezondheidsproblemen in hh	0,0231		0,0123	
HCI laag in hh & gezondheidsproblemen in hh	0,2120	***	0,2637	***
Uitgevallen student & psychoproblematiek	1,1276	***	0,9037	***
Niet-rechthebbenden				
Alleenstaande, vermogen > € 6.295 (2022), € 6.505 (2023)	-1,8556	***	-1,7770	***
Alleenstaande, vermogen t/m € 6.295 (2022), € 6.505 (2023) & overwaarde > € 53.100 (2022), € 54.900 (2023)	-0,6609	***	-0,6680	***
Paar, vermogen > € 12.590 (2022), € 13.010 (2023)	-1,5479	***	-1,4898	***
Paar, vermogen > € 12.590 (2022), € 13.010 (2023) & overwaarde > € 53.100 (2022), € 54.900 (2023)	-0,6863	***	-0,7368	***
Student (mbo/hbo/wo) in hh	-2,0686	***	-2,2297	***
WW-uitkering in hh	-2,4305	***	-2,4808	***
AO-uitkering (15%-80% of onbekend) in hh	-4,2225	***	-4,2202	***
AO-uitkering (80%-100%) in hh	-4,1987	***	-4,2369	***
ANW-uitkering in hh	-5,7115	***	-5,4980	***
Ziektewetuitkering of wachtgeld in hh	-2,6668	***	-2,6583	***
Pensioenuitkering in hh	-0,8445	***	-0,8326	***
Vraagkant				
Werken onder niveau in gemeente	1,0049	***	1,1799	***
Beschikbaarheid van werk in gemeente	-4,8598	***	-4,6834	***
Buurteffecten				
Aandeel bbv in een buurt waar werken niet de norm is in gemeente o.b.v. 6PPC-gebieden	2,5611	***	1,8403	***
Overlast in de buurt	1,3576	***	1,6930	***
Constante	-1,9978	***	-2,5457	***
N	7.421.567		7.271.645	

Noot: De tabel toont de schattingsresultaten voor de volumecomponent van het bijstandsverdeelmiddel voor 2025 en Model 2026. Significantie: * 10%, ** 5%, *** 1%.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Over het algemeen zijn het teken (plus of min), de omvang en de significantie voor bijna alle kenmerken vergelijkbaar tussen de twee modeljaren. Enkele coëfficiënten wijken af. Het kenmerk Eenouder-vader, jongste kind tot 5 is weer significant, net als in Modeljaar 2024. Verder is het verschil in bijstandskans tussen laagopgeleiden en middelbaar- of hoogopgeleiden groter geworden. Ook is de coëfficiënt van Buurt waar werken niet de norm is gestegen. Als laatste is de coëfficiënt van hoge zorgkosten in 2022 fors toegenomen. De personen die begin 2023 bijstand ontvangen, hebben naar verwachting een ongunstigere uitgangspositie op de bijzonder krappe arbeidsmarkt. Dat betekent mogelijk ook een slechtere gezondheid, lager opleidingsniveau of wonen in minder kansrijke buurten.

De coëfficiënt van Overlast in de buurt is kleiner geworden. Hetzelfde geldt voor de coëfficiënten van Beschikbaarheid van werk en Werken onder niveau.

Er zijn ook een aantal veranderingen bij herkomstkenmerken. Zo hebben we een aanpassing gemaakt op de herkomst voormalige Sovjet-Unie. In vorige modeljaren was dit één kenmerk voor landen die vroeger deel uit maakten van de Sovjet-Unie. Oekraïne is één van deze landen. Dit jaar splitsen we de herkomst voormalige Sovjet-Unie op. Hierdoor houden we beter rekening met de toestroom van ontheemden door de oorlog in Oekraïne. Er is een speciale regeling voor ontheemden die na 24 februari 2022 naar Nederland zijn gekomen. Ze hebben daarom geen recht op bijstand. De coëfficiënt voor personen die na deze datum in Nederland wonen is daarom sterk significant negatief. De coëfficiënt van de huishoudens uit de voormalige Sovjet-Unie die al vóór de oorlog in Nederland wonen is vergelijkbaar met die van vorig jaar. Verder is de coëfficiënt van de herkomst overig Amerika en Oceanië dit jaar significant negatief.

4.1.2 Prijscomponent

We laten dit modeljaar de normbedragen aansluiten bij de daadwerkelijke bijstandsbedragen die huishoudens in 2023 ontvangen. We kijken daarom niet naar normbedragen uit januari 2025, maar naar normbedragen uit juli 2023. De aanpassing van de kostendelersnorm is vanaf dit modeljaar ook van toepassing bij de schattingsfase. Verschillen tussen de coëfficiënten van de twee modeljaren kunnen ontstaan doordat de oude kostendelersnorm nog van toepassing is op de schattingsfase van Model 2025. Zie Bijlage B voor een verdere toelichting van de gehanteerde normbedragen.

Tabel 4.2 bevat de schatting van het prijscomponent. De coëfficiëntschattingen zijn vergelijkbaar met die van vorig jaar. De coëfficiënten van de leeftijdsgroepen in het huishouden zijn echter allemaal minder negatief geworden. Bij de coëfficiënten van opleidingsniveau zijn ook duidelijke verschillen te zien. Zo is de coëfficiënt van een lage HCl aanzienlijk toegenomen. Bovendien is de coëfficiënt van HCl midden/hoog nu fors gedaald. Als laatste is de coëfficiënt van depressie medicatie dit jaar positief significant.

Tabel 4.2 Coëfficiëntschattingen prijscomponent Model 2026 sluiten aan bij Model 2025

Prijs ten opzichte van de norm in bijstandshuishouden	Model 2026		Model 2025	
Aanbodkant				
Huishoudtypen				
Alleenstaande, eenouder-vader	referentie		referentie	
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	-0,3110	***	-0,3085	***
Eenouder-moeder, jongste kind 5+	-0,4441	***	-0,4763	***
Paar met kinderen	-0,9750	***	-0,8748	***
Paar zonder kinderen of overig huishouden	-1,0977	***	-0,9986	***
Thuiswonend meerderjarig kind	-0,5210	***	-0,5720	***
Leeftijdsgroepen				
Leeftijd 18 tot 25 jaar in hh	referentie		referentie	
Leeftijd 25 tot 30 jaar in hh	-0,2583	***	-0,3821	***
Leeftijd 30 tot 40 jaar in hh	-0,3458	***	-0,5372	***
Leeftijd 40 tot 50 jaar in hh	-0,3336	***	-0,5195	***
Leeftijd 50 jaar tot AOW-leeftijd in hh	-0,1775	***	-0,3231	***
Woonsituatie				
Corporatiewoning of standplaats	0,1976	***	0,1402	***
Herkomst				
Herkomst (Nederland) in hh	referentie		referentie	
Herkomst (Turkije) in hh	0,2324	***	0,2175	***
Herkomst (Suriname) in hh	0,0914	***	0,1205	***
Herkomst (Marokko) in hh	0,2464	***	0,2990	***
Herkomst (overig Afrika) in hh	0,1815	***	0,2356	***
Herkomst (Midden-Oosten) in hh	0,3466	***	0,3726	***
Opleidingsniveau				
HCI onbekend in hh	referentie		referentie	
Lage HCI in hh	0,2348	***	0,0650	**
Middelbare/hoge HCI in hh	-0,0588	**	-0,1460	***
Gezondheidsindicatoren				
Gebruik ggz-zorg in hh	0,0970	***	0,1017	***
Gebruik medicijn tegen depressie in hh	0,0420	***	0,0182	*
Stapeling van problematiek				
HCI laag in hh & gezondheidsproblemen in hh	0,1396	***	0,1862	***
Overige uitkeringen				
WW-uitkering in hh	-1,9655	***	-2,0678	***

Prijs ten opzichte van de norm in bijstandshuishouden	Model 2026		Model 2025	
AO-uitkering (15-80%) in hh	-2,4440	***	-2,6077	***
AO-uitkering (80-100%) in hh	-3,2952	***	-3,3239	***
ANW-uitkering in hh	-2,3704	***	-1,9348	***
Ziektewet of wachtgeld in hh	-2,2742	***	-2,3202	***
Pensioenuitkering in hh	-1,2897	***	-1,2941	***
Vraagkant				
Beschikbaarheid van laaggeschoold werk in gemeente	0,0720		0,0619	
Buurteffecten				
Overlast in de buurt	0,5099	***	0,6924	***
Loonkostensubsidie				
Indicator LKS	-2,4306	***	-2,4951	***
Constante	2,0264	***	2,3697	***
N	341.559		368.515	

Noot: De tabel toont de schattingsresultaten voor de prijscomponent van het bijstandsverdeelmiddel voor 2025 en Model 2026. Fracties zijn voor Model 2026 berekend met normbedragen van juli 2023 en voor Model 2025 met normbedragen van juli 2022. Significantie: * 10%, ** 5%, *** 1%.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

4.2 Plausibiliteit

In deze paragraaf tonen we afwijkingen tussen het voorspelde en feitelijke aantal bijstandshuishoudens en tussen budget in 2026 en uitgaven in 2023 (in de actualisatiefase wordt dit 2024). We tonen daarnaast budgetmutaties. Deze uitkomsten geven een beeld van de plausibiliteit van de uitkomsten. Daarbij tekenen we aan dat deze afwijkingen en budgetmutaties ook een gevolg zijn van de keuzes die gemeenten maken op het gebied van beleid en uitvoering.

4.2.1 Afwijking in het aantal bijstandshuishoudens

We berekenen de 'afwijking in aantal huishoudens' als het gemiddelde (absolute) procentuele verschil tussen het voorspelde en werkelijke aantal huishoudens met bijstand. Tabel 4.3 vergelijkt de afwijking in aantal huishoudens voor Model 2026 met Model 2025, met een onderscheid naar verschillende grootteklassen van gemeenten. Hieruit blijkt dat, afhankelijk van de weging, de afwijking in aantal huishoudens met zeven tot twaalf procent is afgenomen. Deze afname in de afwijking heeft ook te maken met de lagere werkelijke bijstandskans in 2023. Bij een lagere bijstandskans is de afwijking tussen de voorspelde en de werkelijke kans vaak kleiner. Dit komt doordat de groep zonder bijstand groter is. Het model voorspelt daarom dat de bijstandskans meestal laag is en zit er daarom ook minder vaak naast.

De afname in afwijking zit bij alle grootteklassen, en is gemiddeld genomen het grootst bij gemeenten met een omvang van 15.000 tot 40.000 inwoners. Verder valt het op dat minder gemeenten een positieve afwijking hebben en dat de vier grootste gemeenten een negatieve afwijking hebben.

Tabel 4.3 Afwijking in aantal huishoudens daalt met ongeveer tien procent

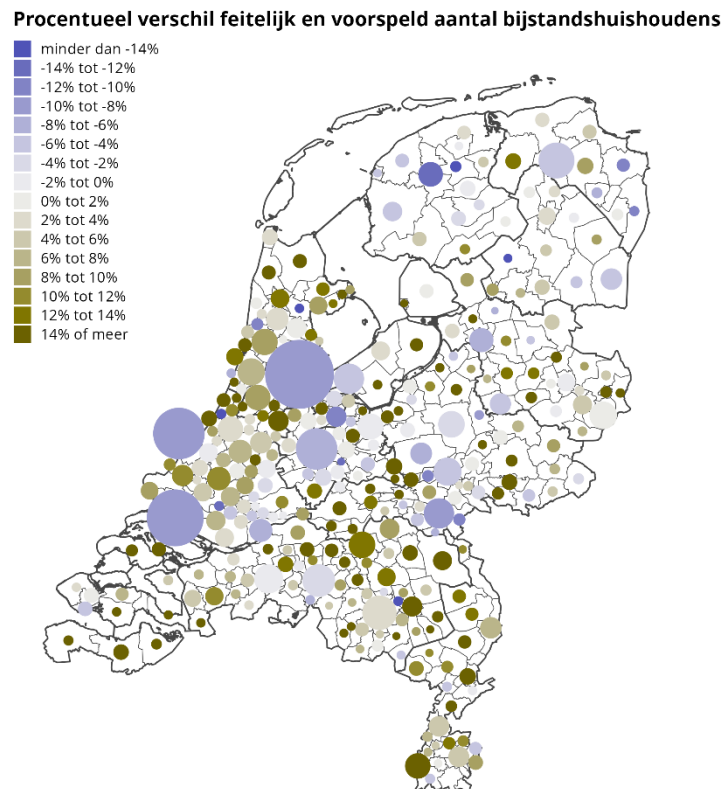
Afwijking voorspeld en werkelijk aantal huishoudens met bijstand	Model 2026 (alleen volumecomponent)					Model 2025 (alleen volumecomponent)				
	gem	min	max	#neg	#pos	gem	min	max	#neg	#pos
Gemeentegrootte										
15.000 – 40.000 inwoners (N = 170 / 172)	8,5	-23,3	45,4	79	91	9,4	-21,2	38,6	72	100
40.000 – 100.000 inwoners (N = 103 / 102)	6,0	-10,7	24,8	35	68	6,4	-12,7	26,6	30	72
100.000 – 250.000 inwoners (N = 28 / 28)	5,3	-8,2	13,4	15	13	5,4	-10,5	11,2	9	19
Meer dan 250.000 inwoners (N = 4 / 4)	4,0	-6,6	-1,3	4	0	4,1	-7,1	-1,2	4	0
Totaal (N = 305 / 306)	7,3	-23,3	45,4	133	172	7,9	-21,2	38,6	115	191
Gewogen naar inwonertal	6,0	-23,3	45,4	133	172	6,6	-21,2	38,6	115	191
Gewogen naar uitgavenaandeel	5,2	-23,3	45,4	133	172	5,9	-21,2	38,6	115	191

Noot: De beschrijvende statistieken zijn gebaseerd op (deels) objectief gebudgetteerde gemeenten (gemeenten met minstens 15.000 inwoners – gemeente-indeling 2023 voor Model 2026 en gemeente-indeling 2022 voor Model 2025). De afwijking in aantal huishoudens is de afwijking tussen voorspelde en werkelijke aantallen bijstandshuishoudens. De kolom 'gem' bevat gemiddelden van de absolute procentuele afwijkingen.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Figuur 4.1 laat zien dat de afwijking in het aantal bijstandshuishoudens relatief vaak negatief is voor grotere steden. Voor gemeenten in het zuiden van het land, in het bijzonder de minder stedelijke, is de afwijking relatief vaak positief. Een negatieve afwijking in het aantal bijstandshuishoudens houdt in dat er in een gemeente meer feitelijke bijstandshuishoudens zijn dan het model voorspelt. Een positieve afwijking in het aantal bijstandshuishoudens houdt dus in dat het model meer bijstandshuishoudens in een gemeente voorspelt dan dat er feitelijk zijn.

Figuur 4.1 Afwijking in aantal bijstandshuishoudens negatief voor grote gemeenten

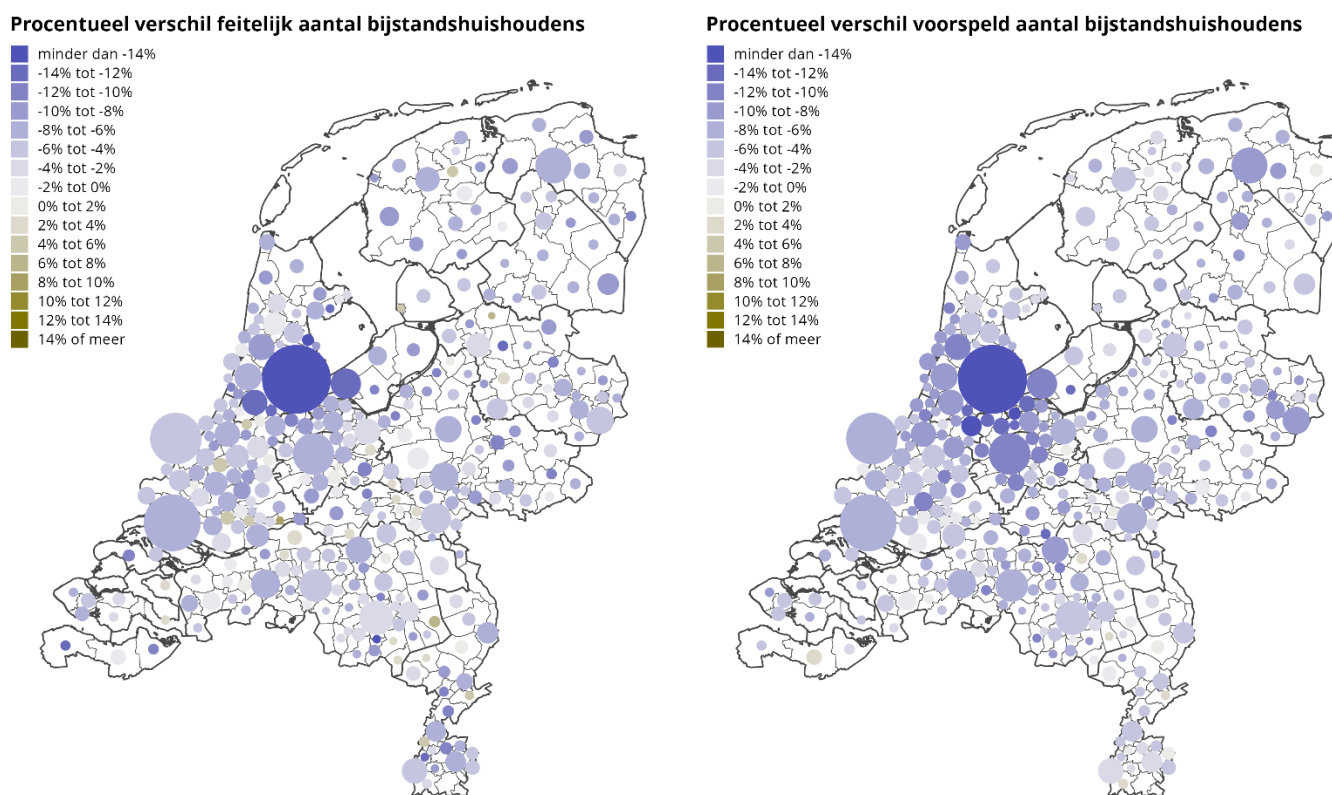


Noot: De figuur toont voor Model 2026 per gemeente het verschil tussen het voorspelde aantal bijstandshuishoudens en het feitelijke aantal bijstandshuishoudens, uitgedrukt als percentage van het feitelijke aantal bijstandshuishoudens (de afwijking in aantal huishoudens). Het gaat om de voorspelde aantallen bijstandshuishoudens op basis van de schattingsfase. Cijfers zijn in gemeente-indeling 2023.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

Verder laat Figuur 4.2 zien dat de ontwikkeling van het voorspelde aantal bijstandshuishoudens de ontwikkeling van het feitelijke aantal bijstandshuishoudens redelijk volgt. Voor het merendeel van de gemeenten daalt de feitelijke en voorspelde bijstandskans tussen modeljaar 2026 (peildatum januari 2023) en modeljaar 2025 (peildatum januari 2022). Vooral in en om Amsterdam is er een sterke daling van het aantal bijstandshuishoudens. De forse afname van het feitelijke aantal bijstandshuishoudens in Amsterdam heeft te maken met de afname van mensen met een Bbz-uitkering. Zo ging de Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers) begin 2022 over in tijdelijke Bbz-uitkeringen. Begin 2023 zijn de personen met zo'n uitkering grotendeels uitgestroomd.

Figuur 4.2 Voorspeld aantal bijstandshuishoudens volgt grotendeels de ontwikkeling in feitelijk aantal bijstandshuishoudens



Noot: De linker figuur toont per gemeente het verschil tussen het feitelijke aantal bijstandshuishoudens begin januari 2023 en begin januari 2022, uitgedrukt als percentage van het feitelijke aantal bijstandshuishoudens begin januari 2022. Dit zijn de cijfers die respectievelijk voor de schatting van Model 2026 en de schatting van Model 2025 zijn gebruikt. De rechter figuur toont het verschil tussen het voorspelde aantal bijstandshuishoudens in Model 2026 en Model 2025, uitgedrukt als percentage van het voorspelde aantal bijstandshuishoudens in Model 2025. Het gaat om de voorspelde aantallen bijstandshuishoudens op basis van de schattingsfase. Cijfers in beide figuren zijn in gemeente-indeling 2023.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research.

4.2.2 Afwijking in euro's

De afwijking tussen de budgetten op basis van het objectieve verdeelmodel (na toepassing van zowel de volume- als prijscomponent) en de uitgaven is een tweede manier om de plausibiliteit van de schattingsresultaten te beoordelen. Hiervoor kijken we naar het procentuele absolute verschil tussen het budgetaandeel voor 2026 en het uitgavenaandeel in 2023. Deze vergelijking is echter niet helemaal zuiver. Allereerst bevatten de uitgaven 2023 ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen en instellingsbewoners. Omdat het budget voor dak- en thuislozen en instellingsbewoners buiten het model om wordt verdeeld, is deze component niet meegenomen in de budgetaandelen die uit het model volgen. Dit zorgt voor een afwijking ten opzichte van de uitgaven in 2023 en vertaalt zich in een grotere afwijking in euro's. Daarnaast gebruikt het model normbedragen per 1 januari 2025 om budgetten voor 2026 te berekenen. De uitgaven in 2023 zijn gebaseerd op normbedragen die golden in 2023. Tenslotte kunnen verschillen tussen budget en uitgaven ook ontstaan door gemeentelijk beleid en uitvoering.

Tabel 4.4 vergelijkt de afwijking in euro's voor Model 2026 met Model 2025, met een onderscheid naar verschillende grootteklassen van gemeenten. Daarnaast is het aantal gemeenten met een negatieve afwijking in euro's in deze tabel verder uitgesplitst. Voor de grenzen is aansluiting gezocht bij de grenzen die worden gehanteerd voor het vangnet van de Participatiewet. De afwijking tussen de budgetten op basis van het objectieve verdeelmodel (na toepassing van zowel de volume- als prijscomponent) en de uitgavenaandelen is afgenomen voor Model 2026 ten opzichte van Model 2025. Gemiddeld genomen neemt het verschil tussen het budgettaandeel en het uitgavenaandeel met zo'n tien procent af. Verder zijn er evenveel gemeenten waarvoor het budgettaandeel hoger is dan het uitgavenaandeel in Model 2026 en Model 2025.

Tabel 4.4 Gemiddelde afwijking in euro's daalt met ongeveer tien procent

Verskil tussen budgettaandeel en uitgavenaandeel	gem	min	max	totaal	# kleiner dan - 12,5%	# -12,5% tot - 7,5%	# -7,5% tot 0%	# 0% tot 10%	# groter dan 10%
Model 2026									
Gemeentegrootte									
15.000 – 40.000 inwoners	9,3	-19,5	41,2	170	8	16	32	70	44
40.000 – 100.000 inwoners	7,4	-11,1	30,5	103	0	1	22	51	29
100.000 – 250.000 inwoners	6,0	-11,0	14,0	28	0	2	11	11	4
Meer dan 250.000 inwoners	6,6	-7,3	-5,7	4	0	0	4	0	0
Totaal	8,3	-19,5	41,2	305	8	19	69	132	77
Gewogen naar inwonertal	7,3	-19,5	41,2	305	8	19	69	132	77
Gewogen naar uitgavenaandeel	6,6	-19,5	41,2	305	8	19	69	132	77
Model 2025									
Gemeentegrootte									
15.000 – 40.000 inwoners	10,8	-22,1	38,2	172	12	11	34	62	53
40.000 – 100.000 inwoners	7,8	-11,0	30,4	102	0	3	21	46	32
100.000 – 250.000 inwoners	6,3	-11,8	16,5	28	0	4	7	13	4
Meer dan 250.000 inwoners	5,7	-9,4	-1,9	4	0	2	2	0	0
Totaal	9,3	-22,1	38,2	306	12	20	64	121	89

Gewogen naar inwonertal	7,9	-22,1	38,2	306	12	20	64	121	89
Gewogen naar uitgavenaandeel	6,8	-22,1	38,2	306	12	20	64	121	89

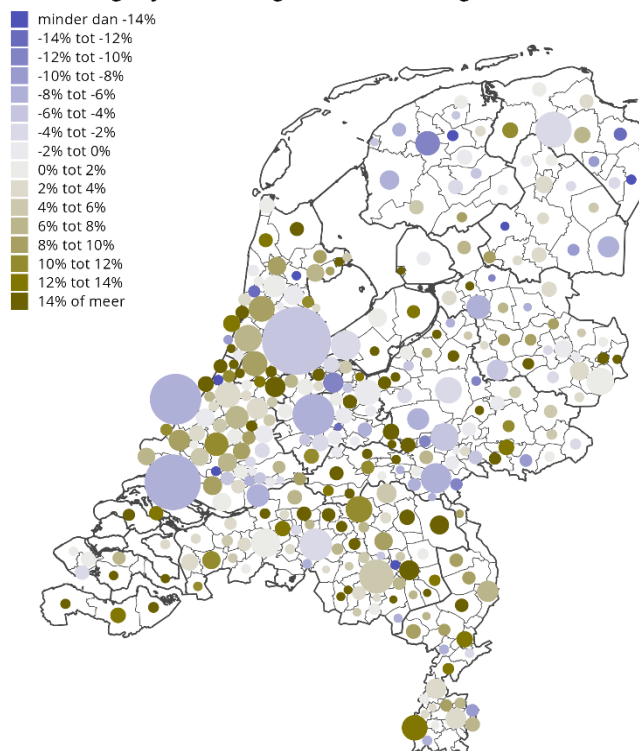
Noot: De beschrijvende statistieken zijn gebaseerd op (deels) objectief gebudgetteerde gemeenten (gemeenten met minstens 15.000 inwoners) van het jaar 2023 voor Model 2026 en 2022 voor Model 2025. Budgetaandelen worden bepaald aan de hand van het objectieve budget dat uit het model volgt. Dat geldt ook voor de gemeenten die gedeeltelijk historisch worden gebudgetteerd, er is dus nog geen rekening gehouden met de historische component. Het gemiddelde betreft het absolute gemiddelde herverdeeffect.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Gemeenten in Zuid-Nederland en het westelijk deel van de Noordvleugel van de Randstad hebben een relatief groot budgettaandeel ten opzichte van hun aandeel in de totale feitelijke bijstandsuitgaven, zie Figuur 4.3. De grote steden en gemeenten in het noorden van Nederland, in het bijzonder Friesland, hebben relatief vaak een negatieve afwijking in euro's; het uitgavenaandeel is voor deze gemeenten groter dan het objectieve budgettaandeel. Het beeld dat deze figuur laat zien, komt daarmee sterk overeen met de kaart van de afwijkingen in aantal huishoudens (Figuur 4.1).

Figuur 4.3 Gemeenten in de Randstad en Zuid-Nederland hebben relatief vaak een positieve afwijking in euro's

Aansluiting objectieve budgetaandelen en uitgavenaandelen



Noot: De figuur toont voor Model 2026 per gemeente het verschil tussen het objectieve budgettaandeel op basis van de schattingsfase en het aandeel in de totale bijstandsuitgaven in 2023, uitgedrukt als percentage van het uitgavenaandeel (de afwijking in euro's). Cijfers zijn in gemeente-indeling 2023.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

4.2.3 Budgetmutaties

Veranderingen in het budget ten opzichte van de verdeling van vorig jaar zijn een derde manier om de plausibiliteit van de uitkomsten te beoordelen. Het gaat in dit rapport om de uitkomsten van de schattingsfase waardoor de resultaten niet één-op-één doorvertaald kunnen worden naar de resultaten in de actualisatiefase die voor de uiteindelijke budgetverdeling voor 2026 relevant zijn.

Tabel 4.5 laat zien dat wat betreft de budgetmutaties – de procentuele verandering in het objectieve budgetaandeel tussen twee modeljaren – de verschillen tussen Model 2026 en Model 2025 vergelijkbaar zijn met andere jaren. De budgetmutaties zijn gemiddeld lager voor alle gemeentegrootten, behalve de vier grootste gemeenten.

Tabel 4.5 Budgetmutaties nemen af tussen Model 2026 en Model 2025

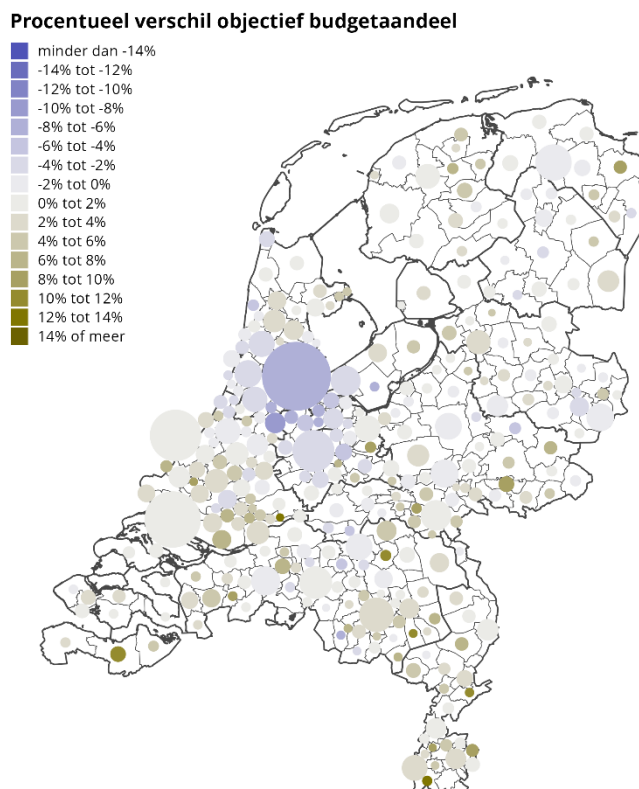
Budgetmutaties	Model 2026 (mutaties t.o.v. Model 2025)					Model 2025 (mutaties t.o.v. Model 2024)				
	gem	min	max	#neg	#pos	Gem	min	max	#neg	#pos
Gemeentegrootte										
15.000 – 40.000 inwoners (N = 170 / 172)	3,2	-6,8	12,6	56	114	3,9	-10,2	19,8	82	91
40.000 – 100.000 inwoners (N = 103 / 102)	2,9	-8,2	11,2	28	74	3,2	-10,5	12,4	53	49
100.000 – 250.000 inwoners (N = 28 / 28)	1,8	-3,9	3,3	13	15	2,0	-3,9	5,4	16	12
Meer dan 250.000 inwoners (N = 4 / 4)	2,6	-7,2	0,4	2	2	2,0	-1,1	4,3	2	2
Totaal (N = 305 / 306)	3,0	-8,2	12,6	99	205	3,5	-10,5	19,8	153	154

Noot: De beschrijvende statistieken zijn gebaseerd op (deels) objectief gebudgetteerde gemeenten (gemeenten met minstens 15.000 inwoners) en zijn in gemeente-indeling 2023 voor Model 2026 en gemeente-indeling 2022 voor Model 2025. Budgetaandelen zijn bepaald na toepassing van zowel de volumecomponent als de prijscomponent uit de schattingsfase. Er is nog geen rekening gehouden met de historische component voor gemeenten die deels historisch gebudgetteerd worden.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

Figuur 4.4 toont de budgetmutaties van Model 2026 ten opzichte van Model 2025. Het objectieve budgetaandeel daalt in de regio Groot-Amsterdam en stijgt in Zuid-Nederland (inclusief de zuidvleugel van de Randstad). Het patroon in deze figuur lijkt op het patroon van het procentuele verschil in het voorspelde aantal bijstandshuishoudens (Figuur 4.2, rechts) – in de zin dat het budgetaandeel daalt in de gemeenten met de sterkste krimp in het voorspelde aantal huishoudens en stijgt in de gemeenten met de kleinste daling in het voorspelde aantal huishoudens. Door de relatief sterke daling van het budget in de regio Groot-Amsterdam stijgt het budget in de meeste gemeenten in de rest van het land. In veel gemeenten is de ontwikkeling beperkt: in de meeste gemeenten bedraagt deze tussen de -4 en +4 procent.

Figuur 4.4 Het budgetaandeel daalt in de regio Groot-Amsterdam



Noot: De figuur toont het procentuele verschil tussen het objectieve budgetaandeel van Model 2026 en het objectieve budgetaandeel van Model 2025, beide op basis van de schattingsfase. Cijfers zijn in gemeente-indeling 2023.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

4.3 Herverdeeleffecten wijziging voormalig Sovjet-Unie

Deze paragraaf brengt de herverdeeleffecten in beeld die ontstaan door het nieuwe kenmerk voor huishoudens met de herkomst voormalige Sovjet-Unie. We laten het herverdeeleffect zien ten opzichte van een specificatie die aansluit bij Model 2025. Tabel 4.6 toont de budgetmutaties – de procentuele verandering in het objectieve budgetaandeel in de uitgangsvariant ten opzichte van deze specificatie. De budgetmutatie bedraagt gemiddeld zo'n 0,5 procent, dit is ongeveer 15 procent van de totale budgetmutatie (3 procent), zoals weergegeven in Tabel 4.5. Let wel dat dit herverdeeleffecten zijn ten opzichte van een variant waarin je ten onrechte geen rekening zou houden met dat vluchtelingen uit Oekraïne geen recht op bijstand zouden hebben. Het alternatief is dus onwenselijk.

De tabel toont dat de budgetmutaties groter zijn voor de kleinere gemeenten. Zo zijn Oekraïense ontheemden ongelijk verdeeld over Nederlandse gemeenten.⁹ Er ontstaan ongeveer evenveel negatieve als positieve budgetmutaties.

⁹ Bron: CBS (2025), Oekraïners in Nederland. Beschikbaar via: <https://longreads.cbs.nl/asielenintegratie-2025/oekraïners-in-nederland/>

Tabel 4.6 De nieuwe herkomstkenmerken voormalige Sovjet-Unie leiden tot een gemiddelde budgetmutatie van 0,5 procent

Budgetmutaties	Budgetmutaties uitgangsvariant (mutaties t.o.v. oude herkomstkenmerk voormalig Sovjet-Unie)				
	gem	min	max	#neg	#pos
Gemeentegrootte					
15.000 – 40.000 inwoners (N = 170)	0,7	-3,5	1,7	89	81
40.000 – 100.000 inwoners (N = 103)	0,3	-1,3	1,5	46	57
100.000 – 250.000 inwoners (N = 28)	0,2	-0,7	0,4	10	18
Meer dan 250.000 inwoners (N = 4)	0,1	-0,2	0,2	2	2
Totaal (N = 305)	0,5	-3,5	1,7	147	158

Noot: De beschrijvende statistieken zijn gebaseerd op (deels) objectief gebudgetteerde gemeenten (gemeenten met minstens 15.000 inwoners) en zijn in gemeente-indeling 2023 voor Model 2026. Budgetaandelen zijn bepaald na toepassing van zowel de volumecomponent als de prijscomponent uit de schattingsfase. We zetten de budgetaandelen uit de uitgangsvariant af tegen de budgetaandelen waarbij de nieuwe herkomstkenmerken voormalige Sovjet-Unie nog niet zijn doorgevoerd.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research, berekeningen op basis van CBS-microdata

4.4 Conclusie

De afwijking tussen het voorspelde en het feitelijke aantal bijstandshuishoudens neemt met ongeveer tien procent af ten opzichte van Model 2025. Ook het verschil tussen het objectieve budgetaandeel en het uitgavenaandeel neemt voor Model 2025 gemiddeld met zo'n tien procent af. Tot slot zijn de budgetmutaties – de verandering in het objectieve budgetaandeel ten opzichte van het vorige modeljaar – voor modeljaar 2025 met veertien procent afgenomen. Het herverdeeleeffect van het nieuwe herkomstkenmerk voormalige Sovjet-Unie is gemiddeld 0,5 procent.

Referenties

- Vermeulen, W., Schwartz, T., Athmer, J., van, Middeldorp, M., Burema, F. & Veldkamp, J. (2023). Doorontwikkeling bijstandsverdeelmodel. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.
- Vermeulen, W., Schwartz, T., Athmer, J., Dijkstra, N., Pomp, M. van, Middeldorp, M., Burema, F. & Veldkamp, J. (2023). Bijstandsverdeelmodel 2024. Technisch achtergronddocument schattingsfase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.
- Vermeulen, W., Schwartz, T., Athmer, J., Dijkstra, N., Pomp, M., van, Middeldorp, M., Burema, F. & Veldkamp, J. (2023). Bijstandsverdeelmodel 2024. Technisch achtergronddocument actualisatiefase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.
- Vermeulen, W., Schwartz, T., Athmer, J., Dijkstra, N., Pomp, M. van, Middeldorp, M., Burema, F. & Veldkamp, J. (2023). Vaststellen van de bijstandsbudgetten 2024. Hoofdrapport. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.
- Vermeulen, W., Athmer, J., Schwartz, T., van Casteren, B., Pomp, M., van, Middeldorp, M., Burema, F., Veldkamp, J. & Joosse, A. (2024a). Bijstandsverdeelmodel 2025. Technisch achtergronddocument schattingsfase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.
- Vermeulen, W., Athmer, J., Schwartz, T., van Casteren, B., Pomp, M., van, Middeldorp, M., Burema, F., Veldkamp, J. & Joosse, A. (2024b). Bijstandsverdeelmodel 2025. Technisch achtergronddocument actualisatiefase. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.
- Vermeulen, W., Athmer, J., Schwartz, T., van Casteren, B., Pomp, M., van, Middeldorp, M., Burema, F., Veldkamp, J. & Joosse, A. (2024c). Vaststellen van de bijstandsbudgetten 2025. Hoofdrapport. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek & Atlas Research.

Bijlage A Beschrijving van het model

Figuur A.1 geeft een schematisch overzicht van het bijstandsverdeelmiddel. Dit komt overeen met de structuur die in de afgelopen jaren is gehanteerd. Het LKS-budget dat sinds 2022 apart verdeeld wordt, is in deze figuur buiten beschouwing gelaten.

In de volumecomponent wordt de kans op bijstand van een huishouden ingeschat op basis van objectieve factoren. De huishoudkenmerken worden eerst op persoonsniveau bepaald en vervolgens omgerekend naar huishoudniveau. Daarvoor wordt bijvoorbeeld het aantal personen in een huishouden dat tot de doelpopulatie behoort en aan een kenmerk voldoet – bijvoorbeeld het aantal personen in de leeftijd van 18 jaar tot AOW-leeftijd die gebruikmaken van ggz-zorg – gedeeld door het totaal aantal personen in de doelpopulatie in dat huishouden.

In de prijscomponent wordt de hoogte van de uitkering (als fractie van het wettelijke normbedrag voor dat huishouden) op basis van objectieve factoren geschat. De prijs per uitkering en de fractie van het normbedrag zijn gecorrigeerd voor uitkeringen aan AOW-gerechtigden en elders verzorgden, opgehoogd naar een geheel jaar uitkering en gemaximeerd op het normbedrag voor het huishouden. Tabel A.1 en Tabel A.2 bevatten een overzicht van de objectieve factoren in de volume- en prijscomponent. De schatting levert gewichten op voor de prijscomponent en de volumecomponent.

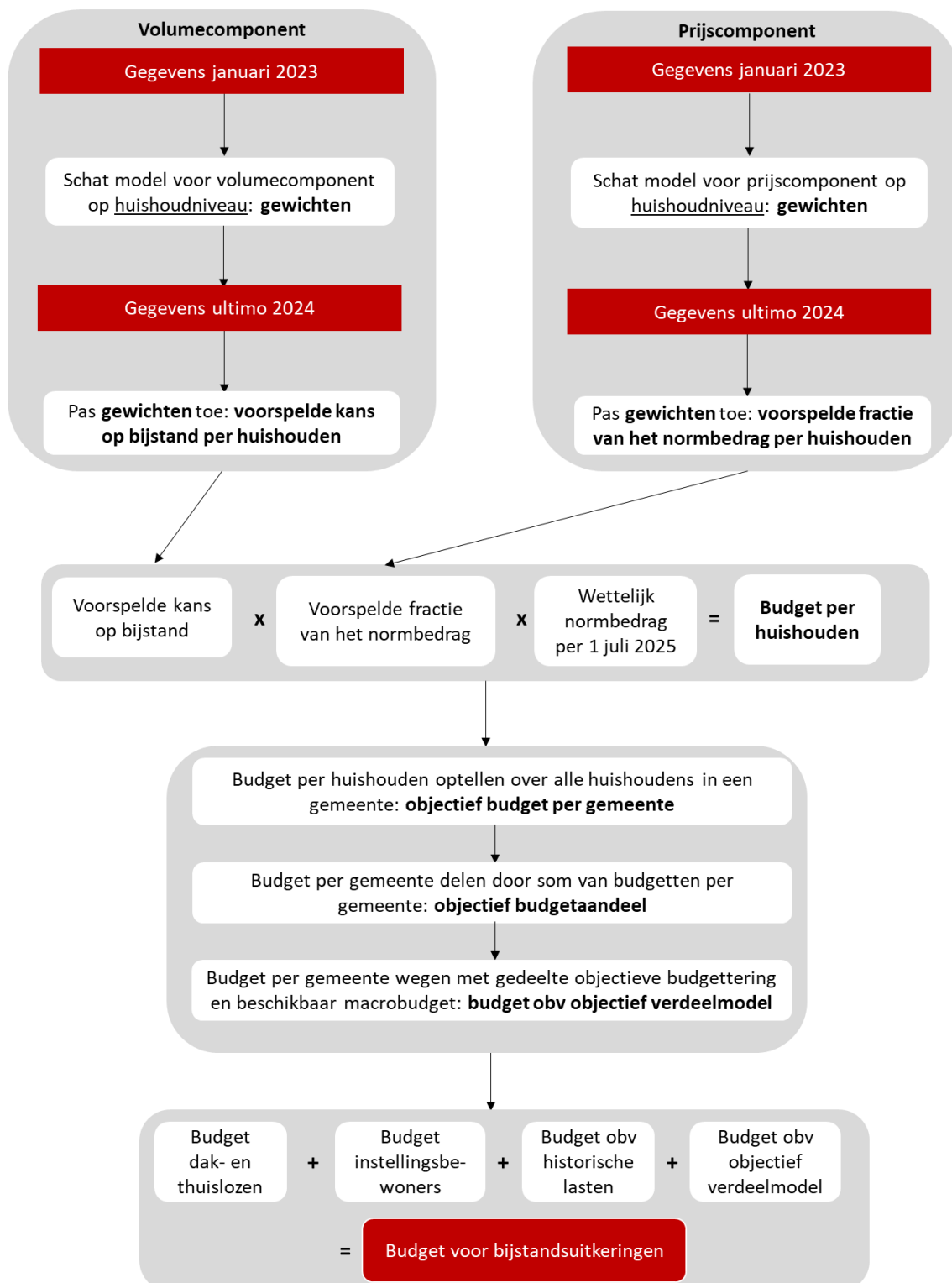
De peildatum van de gegevens waarmee Model 2026 geschat wordt, is begin januari 2023. De geschatte gewichten worden toegepast op gegevens die zo actueel mogelijk zijn, namelijk ultimo 2024. Zo wordt rekening gehouden met het feit dat de bevolkingssamenstelling in een gemeente kan wijzigen. Dat kan van invloed zijn op de bijstandsafhankelijkheid in een gemeente. Waar mogelijk wordt daarom gebruikgemaakt van gegevens met peildatum 31 december 2024. Niet alle gegevens kunnen naar deze peildatum worden geactualiseerd. Het model wordt daarom niet herschat op de geactualiseerde gegevens.

Uit het geactualiseerde model volgt de voorspelde kans op bijstand en de voorspelde fractie van het normbedrag dat een huishouden aan bijstand zou ontvangen. Het voorspelde budget voor 2026 wordt hieruit berekend door de voorspelde kans per huishouden te vermenigvuldigen met de voorspelde fractie van het normbedrag en het normbedrag per 1 juli 2025 voor het huishouden. Door deze voorspelde budgetten per huishouden op te tellen over alle huishoudens in een gemeente volgt het voorspelde budget per gemeente. Dit wordt gedeeld door het totaal aan voorspelde budgetten om tot een objectief budgetaandeel te komen. Toepassing van dit objectieve budgetaandeel op het objectief te verdelen deel van het macrobudget van het budgetjaar levert het objectieve budget voor een gemeente op.

Het objectieve budget wordt vervolgens gecombineerd met een budget op basis van historische lasten voor kleine gemeenten, een budget voor instellingsbewoners, een budget voor dak- en thuislozen. Een combinatie van deze onderdelen levert het budget voor bijstandsuitkeringen op. Hiernaast ontvangen gemeenten sinds 2022 een budget voor loonkostensubsidie.

Figuur A.1 Structuur van het bijstandsverdeelmodel

BIJSTANDSVERDEELMODEL 2026



Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

Tabel A.1 Specificatie van de volumecomponent

Geen recht	Aanbodkant
Vermogen en overwaarde woning	Leeftijd
AO-, WW-, ANW-uitkering, Ziektewet, wachtgeld of pensioenuitkering	Huishoudenssamenstelling (o.a. alleenstaande, eenouderhuishouden, paar)
Student	Corporatiewoning en standplaats
	Herkomst
Vraagkant	Human Capital Index (HCI)
Beschikbaarheid van werk in gemeente	Zorgkosten, medicijngebruik
Werken onder niveau (verdringing) in gemeente	Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & 50 tot AOW-leeftijd in hh
	Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & gezondheidsproblemen in hh
Buurteffecten	HCI laag & gezondheidsproblemen
Buurt waar werken niet de norm is	(V)SO/PrO onderwijs gevolgd
Overlast en onveiligheid in de buurt	Voormalig student met psychoproblematiek

Noot: De tabel geeft de voorgestelde factoren voor de volumecomponent van het bijstandsverdeelmiddel weer.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

Tabel A.2 Specificatie van de prijscomponent

Kans op (inkomsten uit) werk	Andere uitkering of LKS
Leeftijd	AO-, WW-, ANW-uitkering, Ziektewet, wachtgeld en pensioenuitkering
Huishoudenssamenstelling (eenouder-moeder naar leeftijd jongste kind, paar met/zonder kinderen, thuiswonend meerderjarig kind)	Loonkostensubsidie
Corporatiewoning of standplaats	Indicator voor ontvangst van LKS
Herkomst	
Human Capital Index (HCI)	
Gebruik ggz-zorg, gebruik medicijnen tegen depressie	
HCI laag & gezondheidsproblemen	
Beschikbaarheid van laagopgeleid werk in gemeente	
Overlast en onveiligheid in de buurt	

Noot: De tabel geeft de voorgestelde factoren voor de prijscomponent van het bijstandsverdeelmiddel weer.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

Bijlage B Gehanteerde normbedragen

Het verdeelmodel houdt bij toekenning van de wettelijke normbedragen per huishouden rekening met de kostendelersnorm die geldt als een woning wordt bewoond door meerdere volwassenen die de woonkosten kunnen delen. Het verdeelmodel rekent met gebruteerde bedragen die het ministerie van SZW aanlevert. Onderstaande tabel bevat de gehanteerde normbedragen in de schattingsfase, afhankelijk van het huishoudtype, de leeftijd van huishoudleden en het aantal kostendelers.

Bij het schatten van het model hanteren we de normbedragen per 1 juli 2023. Wij doen dit om zo nauwkeurig mogelijk aan te sluiten bij de daadwerkelijke bijstandsbedragen die de huishoudens in het peiljaar hebben ontvangen. Bij het voorspellen van de bijstandsbedragen van huishoudens gebruiken we vervolgens de normbedragen per 1 januari 2025.¹⁰ Op deze manier sluiten de bijstandsbudgetten het beste aan bij de situatie in 2026.

De regels rondom de kostendelersnorm zijn gewijzigd per 1 januari 2023. Zo is de leeftijdsgrens van kostendelers verhoogd van 21 naar 27 jaar. Daarom passen we de kostendelersnorm bij het berekenen van de normbedragen toe op personen van 27 jaar en ouder.

Dit zijn de nieuwe regels (per 1 januari 2023) voor alle huisgenoten die niet meetellen als kostendeler:

- jongeren tot 27 jaar;
- de persoon met wie de bijstandsgerechtigde een gezamenlijke huishouding voert, als er geen anderen in de woning wonen;
- de commerciële huurder/onderhuurder/kostganger of de verhuurder/onderverhuurder/kostgever die in dezelfde woning woont;
- kamerhuurders met een commercieel contract (en die een commerciële huurprijs betalen);
- studenten die een opleiding volgen die recht kan geven op studiefinanciering of tegemoetkoming studiekosten;
- studenten die een Beroeps Begeleidende Leerweg volgen (BBL-studenten);
- Oekraïense ontheemden die zich na 24 februari 2022 in Nederland vestigen.

Vanuit de Microdata kunnen we niet perfect rekening houden met alle uitzonderingen van kostendelers. Over (mbo-, BBL- hbo- en wo-)studenten zijn gegevens beschikbaar. Deze personen tellen we terecht niet mee als kostendeler. Over commerciële (kamer)huur is echter geen informatie beschikbaar. Van deze groep tellen we alle personen die 27 jaar of ouder zijn en geen student zijn onterecht als kostendeler. Tot slot vallen huishoudleden die de AOW-leeftijd hebben bereikt niet meer onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, maar we tellen ze bij de berekening van de normbedragen wel mee als kostendeler.

¹⁰ Op het moment dat wij de schattingsfase van het onderzoek uitvoeren zijn deze normbedragen het meest recent.

Tabel B.1 Gehanteerde normbedragen, 1 juli 2023

	% t.o.v. wettelijk minimumloon	Netto norm per maand	Netto norm per jaar	Bruto norm per jaar
Normen voor 21-plussers				
Referentie WML	100,00%	€ 1.738,02	€ 20.856,24	€ 23.332,60
Aantal kostendelers: 1	70,00%	€ 1.216,61	€ 14.599,32	€ 18.279,74
2	50,00%	€ 869,01	€ 10.428,12	€ 11.666,30
3	43,33%	€ 753,14	€ 9.037,68	€ 9.461,76
4	40,00%	€ 695,21	€ 8.342,52	€ 8.359,58
5	38,00%	€ 660,45	€ 7.925,40	€ 7.925,40
6	36,67%	€ 637,27	€ 7.647,24	€ 7.647,24
7	35,71%	€ 620,72	€ 7.448,64	€ 7.448,64
8	35,00%	€ 608,31	€ 7.299,72	€ 7.299,72
9	34,44%	€ 598,65	€ 7.183,80	€ 7.183,80
10	34,00%	€ 590,93	€ 7.091,16	€ 7.091,16
Jongerennormen (21-)				
Alleenstaande (ouder)		€ 300,36	€ 3.604,32	€ 3.604,32
Paar, beide partners 21-, zonder kind		€ 600,72	€ 7.208,64	€ 7.208,64
Paar, één 21+, zonder kind		€ 1.169,37	€ 14.032,44	€ 14.032,44
Paar, beide partners 21-, met kind		€ 948,32	€ 11.379,84	€ 11.379,84
Paar, één 21+, met kind		€ 1.516,97	€ 18.203,64	€ 19.126,90
Normen paren (met 21- partner) als er kostendelers zijn, o.b.v. art. 22a, lid 3 Pw	Indien extra aantal kostendelers			
Paar, één 21+, met kind	0	€ 1.516,97	€ 18.203,64	€ 19.126,90
	+1	€ 1.516,97	€ 18.203,64	€ 19.126,90
	+2	€ 1.401,10	€ 16.813,20	€ 16.922,36
	+3	€ 1.343,17	€ 16.118,04	€ 16.118,04
	+4	€ 1.308,41	€ 15.700,92	€ 15.700,92
	+5	€ 1.285,23	€ 15.422,76	€ 15.422,76
	+6	€ 1.268,68	€ 15.224,16	€ 15.224,16
	+7	€ 1.256,27	€ 15.075,24	€ 15.075,24
	+8	€ 1.246,61	€ 14.959,32	€ 14.959,32
	+9	€ 1.238,89	€ 14.866,68	€ 14.866,68

	% t.o.v. wettelijk minimumloon	Netto norm per maand	Netto norm per jaar	Bruto norm per jaar
Paar, één 21+, zonder kind	0	€ 1.169,37	€ 14.032,44	€ 14.032,44
	+1	€ 1.169,37	€ 14.032,44	€ 14.032,44
	+2	€ 1.053,50	€ 12.642,00	€ 12.642,00
	+3	€ 995,57	€ 11.946,84	€ 11.946,84
	+4	€ 960,81	€ 11.529,72	€ 11.529,72
	+5	€ 937,63	€ 11.251,56	€ 11.251,56
	+6	€ 921,08	€ 11.052,96	€ 11.052,96
	+7	€ 908,67	€ 10.904,04	€ 10.904,04
	+8	€ 899,01	€ 10.788,12	€ 10.788,12
	+9	€ 891,29	€ 10.695,48	€ 10.695,48
Afwijkende normen paren o.b.v. art. 24 Participatiewet				
rechthebbende 21+ met of zonder kinderen		€ 869,01	€ 10.428,12	€ 11.666,30
rechthebbende 21- zonder kind		€ 300,36	€ 3.604,32	€ 3.604,32
rechthebbende 21- met kind		€ 474,16	€ 5.689,92	€ 5.689,92

Noot: De tabel bevat bedragen per persoon. Bij een huishouden met drie kostendelers geldt een bedrag van € 9.037,68 per persoon, dus drie keer € 9.037,68 voor het gehele huishouden. WML is wettelijk minimumloon.

Bron: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Tabel B.2 Gehanteerde normbedragen, 1 januari 2025

	% t.o.v. wettelijk minimumloon	Netto norm per maand	Netto norm per jaar	Bruto norm per jaar
Normen voor 21-plussers				
Referentie WML	100,00%	€ 1.922,07	€ 23.064,84	€ 26.376,83
Aantal kostendelers: 1	70,00%	€ 1.345,45	€ 16.145,40	€ 20.375,90
2	50,00%	€ 961,04	€ 11.532,48	€ 13.188,51
3	43,33%	€ 832,90	€ 9.994,80	€ 10.792,65
4	40,00%	€ 768,83	€ 9.225,96	€ 9.594,72
5	38,00%	€ 730,39	€ 8.764,68	€ 8.876,00
6	36,67%	€ 704,76	€ 8.457,12	€ 8.457,12
7	35,71%	€ 686,45	€ 8.237,40	€ 8.237,40
8	35,00%	€ 672,72	€ 8.072,64	€ 8.072,64
9	34,44%	€ 662,05	€ 7.944,60	€ 7.944,60
10	34,00%	€ 653,50	€ 7.842,00	€ 7.842,00
Jongerennormen (21-)				
Alleenstaande (ouder)		€ 332,17	€ 3.986,04	€ 3.986,04
Paar, beide partners 21-, zonder kind		€ 664,34	€ 7.972,08	€ 7.972,08
Paar, één 21+, zonder kind		€ 1.293,21	€ 15.518,52	€ 15.518,52
Paar, beide partners 21-, met kind		€ 1.048,75	€ 12.585,00	€ 12.585,00
Paar, één 21+, met kind		€ 1.677,62	€ 20.131,44	€ 21.806,30
Normen paren (met 21- partner) als er kostendelers zijn, o.b.v. art. 22a, lid 3 Pw				
Paar, één 21+, met kind	Indien extra aantal kostendelers			
	0	€ 1.677,62	€ 20.131,44	€ 21.806,30
	+1	€ 1.677,62	€ 20.131,44	€ 21.806,30
	+2	€ 1.549,48	€ 18.593,76	€ 19.410,44
	+3	€ 1.485,41	€ 17.824,92	€ 18.212,51
	+4	€ 1.446,97	€ 17.363,64	€ 17.493,79
	+5	€ 1.421,34	€ 17.056,08	€ 17.056,08
	+6	€ 1.403,03	€ 16.836,36	€ 16.836,36
	+7	€ 1.389,30	€ 16.671,60	€ 16.671,60
	+8	€ 1.378,63	€ 16.543,56	€ 16.543,56
	+9	€ 1.370,08	€ 16.440,96	€ 16.440,96

	% t.o.v. wettelijk minimumloon	Netto norm per maand	Netto norm per jaar	Bruto norm per jaar
Paar, één 21+, zonder kind	0	€ 1.293,21	€ 15.518,52	€ 15.518,52
	+1	€ 1.293,21	€ 15.518,52	€ 15.518,52
	+2	€ 1.165,07	€ 13.980,84	€ 13.980,84
	+3	€ 1.101,00	€ 13.212,00	€ 13.212,00
	+4	€ 1.062,56	€ 12.750,72	€ 12.750,72
	+5	€ 1.036,93	€ 12.443,16	€ 12.443,16
	+6	€ 1.018,62	€ 12.223,44	€ 12.223,44
	+7	€ 1.004,89	€ 12.058,68	€ 12.058,68
	+8	€ 994,22	€ 11.930,64	€ 11.930,64
	+9	€ 985,67	€ 11.828,04	€ 11.828,04
Afwijkende normen paren o.b.v. art. 24 Participatiewet				
rechthebbende 21+ met of zonder kinderen		€ 961,04	€ 11.532,48	€ 13.188,51
rechthebbende 21- zonder kind		€ 332,17	€ 3.986,04	€ 3.986,04
rechthebbende 21- met kind		€ 524,38	€ 6.292,56	€ 6.292,56

Noot: De tabel bevat bedragen per persoon. Bij een huishouden met drie kostendelers geldt een bedrag van € 10.792,65 per persoon, dus drie keer € 10.792,65 voor het gehele huishouden. WML is wettelijk minimumloon.

Bron: Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Bijlage C Exacte gewichten uit de schattingsmodellen

Tabel C.1 Schattingsgewichten volumecomponent Model 2026

Model 2026 - Volumecomponent		Peildatum schatting	Peildatum actualisatie
Aanbodkant			
Alleenstaande	referentie	1-1-2023	31-12-2024
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	1,0709808	1-1-2023	31-12-2024
Eenouder-moeder, jongste kind 5-12	0,3745665	1-1-2023	31-12-2024
Eenouder-moeder, jongste kind 12-18	-0,1342996	1-1-2023	31-12-2024
Eenouder-moeder, jongste kind 18+	-0,3483763	1-1-2023	31-12-2024
Eenouder-vader, jongste kind tot 5	-0,2725922	1-1-2023	31-12-2024
Eenouder-vader, jongste kind 5-12	0,0027655	1-1-2023	31-12-2024
Eenouder-vader, jongste kind 12-18	-0,3110965	1-1-2023	31-12-2024
Eenouder-vader, jongste kind 18+	-0,9053010	1-1-2023	31-12-2024
Paar, jongste kind 18-	-0,7857138	1-1-2023	31-12-2024
Paar, jongste kind 18+	-1,3798868	1-1-2023	31-12-2024
Paar zonder kinderen	-0,9913039	1-1-2023	31-12-2024
Thuiswonend meerderjarig kind	-0,4609698	1-1-2023	31-12-2024
Overig huishouden	0,3192275	1-1-2023	31-12-2024
Leeftijd 18 tot 20 jaar in hh	referentie	1-1-2023	31-12-2024
Leeftijd 20 tot 25 jaar in hh	1,1055800	1-1-2023	31-12-2024
Leeftijd 25 tot 30 jaar in hh	1,6734069	1-1-2023	31-12-2024
Leeftijd 30 tot 40 jaar in hh	1,9510109	1-1-2023	31-12-2024
Leeftijd 40 tot 50 jaar in hh	2,2016427	1-1-2023	31-12-2024
Leeftijd 50 jaar tot AOW-leeftijd in hh	2,6347172	1-1-2023	31-12-2024
Corporatiewoning	1,5123740	31-12-2022	30-12-2024
Standplaats	1,5719418	31-12-2022	31-12-2024

Model 2026 - Volumecomponent		Peildatum schatting	Peildatum actualisatie
Herkomst (Nederland) in hh	Referentie	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Turkije) in hh	0,2548469	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Suriname) in hh	0,0870234	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Cariben) in hh	0,1321480	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Marokko) in hh	0,4120512	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Ghana) in hh	-0,0618244	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Somalië of Eritrea) in hh	1,0576231	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (overig Afrika) in hh	0,5515808	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Afghanistan) in hh	1,2975822	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Irak) in hh	1,1610649	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Syrië) in hh	2,0224429	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Iran) in hh	0,7513077	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (China) in hh	-0,0610809	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (India) in hh	-0,8590884	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (voormalig Joegoslavië) in hh	0,2616966	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (voormalige Sovjet-Unie exclusief Oekraïne) vestiging voor 24 februari 2022 in hh	0,2373707	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Oekraïne) vestiging voor 24 februari 2022 in hh	0,0688128	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (voormalige Sovjet-Unie exclusief Oekraïne) vestiging vanaf 24 februari 2022 in hh	-2,6990946	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Oekraïne) vestiging vanaf 24 februari 2022 in hh	-5,1428890	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (overig Europa) in hh	-0,7087066	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (overig Azië) in hh	0,2030656	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (overig Amerika) in hh	-0,1828582	1-1-2023	31-12-2024
HCI onbekend in hh	referentie	Opleidingsnive au 1-10-2022, arbeidsverleden 2018 t/m 2022	Opleidingsniveau 1-10- 2023, arbeidsverleden 2019 t/m 2023
Lage HCI in hh	0,5688725	Opleidingsnive au 1-10-2022, arbeidsverleden 2018 t/m 2022	Opleidingsniveau 1-10- 2023, arbeidsverleden 2019 t/m 2023
Middelbare/hoge HCI in hh	-2,7420092	Opleidingsnive au 1-10-2022, arbeidsverleden 2018 t/m 2022	Opleidingsniveau 1-10- 2023, arbeidsverleden 2019 t/m 2023

(V)SO/PrO in hh	0,5153509	Gevolgd tussen schooljaar 2010/2011 en 2021/2022, niet gevolgd in schooljaar 2022/2023	Gevolgd tussen schooljaar 2012/2013 en 2023/2024, niet gevolgd in schooljaar 2024/2025
Zorgkosten boven de € 5.000	0,1558716	Heel 2022	Heel 2022
Verleden met zorgkosten boven de € 5.000 in hh	0,4413400	Gehele jaren, 2012 tot en met 2022	Gehele jaren, 2012 tot en met 2022
Gebruik ggz-zorg in hh	0,3112140	Heel 2022	Heel 2022
Verleden met gebruik ggz-zorg in hh	0,5555446	Gehele jaren, 2012 tot en met 2022	Gehele jaren, 2012 tot en met 2022
Gebruik medicijn tegen verslaving in hh	-0,0206242	Heel 2022	Heel 2023
Gebruik medicijn tegen depressie in hh	0,2291552	Heel 2022	Heel 2023
Gebruik medicijn tegen psychose in hh	0,2326531	Heel 2022	Heel 2023
Gebruik medicijn tegen epilepsie en pijn in hh	0,2815749	Heel 2022	Heel 2023
Gebruik minder dan 4 medicijngroepen in hh	referentie	Heel 2022	Heel 2023
Gebruik 4 tot 6 medicijngroepen in hh	0,0787502	Heel 2022	Heel 2023
Gebruik 6 tot 8 medicijngroepen in hh	0,1545379	Heel 2022	Heel 2023
Gebruik 8 of meer medicijngroepen in hh	0,2169834	Heel 2022	Heel 2023
Bovengemiddelde kosten huisarts in hh	0,1035051	Heel 2022	Heel 2022
Ziekenhuiskosten in hh	0,1347905	Heel 2022	Heel 2022
Gebruik van hulpmiddel in hh	0,1386926	Heel 2022	Heel 2022
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & 50 tot AOW-leeftijd in hh	0,2519365	1-1-2023	31-12-2024
Herkomstland met verhoogde kans op bijstand in hh & gezondheidsproblemen in hh	0,0230759	1-1-2023 voor migratieachtergrond, heel 2022 voor gezondheidsproblemen	31-12-2024 voor migratieachtergrond, heel 2022 voor hoge zorgkosten en gebruik ggz-zorg, heel 2023 voor overige gezondheidsproblemen

HCI laag in hh & gezondheidsproblemen in hh	0,2120098	Opleidingsniveau 1-10-2022, arbeidsverleden 2018 t/m 2022, heel 2022 voor gezondheidsproblemen	Opleidingsniveau 1-10-2023, arbeidsverleden 2019 t/m 2023, heel 2022 voor hoge zorgkosten en gebruik ggz-zorg, heel 2023 voor overige gezondheidsproblemen
Studie niet afgemaakt & psychoproblematiek	1,1276171	Opleidingsniveau 1-10-2022, psychoproblematiek over heel 2022, en gebruik ggz-zorg over heel 2022.	Opleidingsniveau 1-10-2023, psychoproblematiek over heel 2023, en gebruik ggz-zorg over heel 2022.
Niet-rechthebbenden			
Alleenstaande, vermogen > € 7.605	-1,8555704	1-1-2023	Huishoudensdefinitie 31-12-2024, vermogen 1-1-2023
Alleenstaande, vermogen t/m € 7.605, overwaarde boven € 54.900	-0,6609162	1-1-2023	Huishoudensdefinitie 31-12-2024, vermogen 1-1-2023
Paar, vermogen boven € 15.210	-1,5478988	1-1-2023	Huishoudensdefinitie 31-12-2024, vermogen 1-1-2023
Paar, vermogen tot en met € 15.210, overwaarde boven € 64.100	-0,6862660	1-1-2023	Huishoudensdefinitie 31-12-2024, vermogen 1-1-2023
Student (mbo/hbo/wo) in hh	-2,0685825	1-10-2022	1-10-2024
WW-uitkering in hh	-2,4304946	5-1-2023	31-12-2024
AO-uitkering (15%-80% of onbekend) in hh	-4,2224559	5-1-2023	31-12-2024
AO-uitkering (80%-100%) in hh	-4,1987133	5-1-2023	31-12-2024
ANW-uitkering in hh	-5,7114727	5-1-2023	31-12-2024
Ziektewetuitkering of wachtgeld in hh	-2,6667868	5-1-2023	31-12-2024
Pensioenuitkering in hh	-0,8444859	5-1-2023	31-12-2024
Vraagkant			
Werken onder niveau in gemeente	1,0049417	1-1-2023	1-1-2024
Beschikbaarheid van werk in gemeente	-4,8598002	1-1-2023	1-1-2024
Buurteffecten			

Aandeel bbv in een buurt waar werken niet de norm is in gemeente o.b.v. 6PPC-gebieden	2,5611055	1-1-2023	1-1-2024
Overlast in de buurt	1,3575904	1-1-2023	1-1-2024
Constante	-1,9977512	n.v.t.	n.v.t.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research

Tabel C.2 Schattingsgewichten prijscomponent Model 2026

Model 2026 - Prijscomponent		Peildatum schatting	Peildatum actualisatie
Aanbodkant			
Alleenstaande, eenouder-vader	referentie	1-1-2023	31-12-2024
Eenouder-moeder, jongste kind tot 5	-0,3110336	1-1-2023	31-12-2024
Eenouder-moeder, jongste kind 5+	-0,4441213	1-1-2023	31-12-2024
Paar met kinderen	-0,9749875	1-1-2023	31-12-2024
Paar zonder kinderen of overig huishouden	-1,0976525	1-1-2023	31-12-2024
Thuiswonend meerderjarig kind	-0,5210272	1-1-2023	31-12-2024
Leeftijd 18 tot 25 jaar in hh	referentie	1-1-2023	31-12-2024
Leeftijd 25 tot 30 jaar in hh	-0,2583323	1-1-2023	31-12-2024
Leeftijd 30 tot 40 jaar in hh	-0,3457572	1-1-2023	31-12-2024
Leeftijd 40 tot 50 jaar in hh	-0,3336410	1-1-2023	31-12-2024
Leeftijd 50 jaar tot AOW-leeftijd in hh	-0,1775375	1-1-2023	31-12-2024
Corporatiewoning of standplaats	0,1976393	31-12-2022	Corporatiewoning 30-12-2024, standplaats 31-12-2024
Herkomst (Nederland) in hh	referentie	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Turkije) in hh	0,2324311	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Suriname) in hh	0,0914459	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Marokko) in hh	0,2464451	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (overig Afrika) in hh	0,1815156	1-1-2023	31-12-2024
Herkomst (Midden-Oosten) in hh	0,3466441	1-1-2023	31-12-2024
HCI onbekend in hh	referentie	Opleidingsniveau 1-10-2022, arbeidsverleden 2018 t/m 2022	Opleidingsniveau 1-10-2023, arbeidsverleden 2019 t/m 2023
Lage HCI in hh	0,2347849	Opleidingsniveau 1-10-2022, arbeidsverleden	Opleidingsniveau 1-10-2023, arbeidsverleden 2019 t/m 2023

Middelbare/hoge HCI in hh	-0,0587812	n 2018 t/m 2022 Opleidingsniveau 1-10-2022, arbeidsverleden n 2018 t/m 2022	Opleidingsniveau 1-10-2023, arbeidsverleden 2019 t/m 2023
Gebruik ggz-zorg in hh	0,0969737	Heel 2022	Heel 2022
Gebruik medicijn tegen depressie in hh	0,0419880	Heel 2022	Heel 2023
HCI laag in hh & gezondheidsproblemen in hh	0,1395893	Opleidingsniveau 1-10-2022, arbeidsverleden n 2018 t/m 2022, heel 2022 voor gezondheidsproblemen	Opleidingsniveau 1-10-2023, arbeidsverleden 2019 t/m 2023, heel 2022 voor hoge zorgkosten en gebruik ggz-zorg, heel 2023 voor overige gezondheidsproblemen
Andere uitkering			
WW-uitkering in hh	-1,9655203	5-1-2023	31-12-2024
AO-uitkering (15-80%) in hh	-2,4439655	5-1-2023	31-12-2024
AO-uitkering (80-100%) in hh	-3,2952478	5-1-2023	31-12-2024
ANW-uitkering in hh	-2,3704195	5-1-2023	31-12-2024
Ziektewet of wachtgeld in hh	-2,2741673	5-1-2023	31-12-2024
Pensioenuitkering in hh	-1,2897474	5-1-2023	31-12-2024
Loonkostensubsidie			
Indicator LKS	-2,4306064	5-1-2023	31-12-2024
Vraagkant			
Beschikbaarheid van laaggeschoold werk in gemeente	0,0720317	1-1-2023	1-1-2024
Buurteffecten			
Overlast in de buurt	0,5099018	1-1-2023	1-1-2024
Constante	2,0263536	n.v.t.	N.v.t.

Bron: SEO Economisch Onderzoek en Atlas Research



“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2025-147
ISBN 978-90-5220-580-9

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2025 SEO Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl